

GLASILLO

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

V združenju je moč!

"Glasilo" izjaha vsaki teden v petek.—Cirkulacija je dosegla nad deset tisoč natisov. List je razširjen po Zdr. Država, Canadi i stari domovini.

Cene za oglas po pogodbi. Enostopna 10 point vrata 8 centov.

Nefrankirana ali premla frankirana pisma se ne sprejemajo.

Uredništvo in upravnštvo Glasila je v Chicagu, Ill., 2821 So. 40. Ave., kamor je pošiljati vse rokopise, denarne pošiljatve, sploh vse, kar ima stik z listom.

Celoletna naročnina na Zdr. Države in Canado je \$1.00, za inozemstvo \$1.50.

LETO—YEAR VI.

Chicago, Ill., 2. maja (May) 1913.

ŠTEV.—NUMBER 18.

BRZOJAVKA. Barberton, O.

Vest v 34 šte. "Clevelandске Amerike" — "Predsednik S. N. P. J. je bil v Clevelandu tepen" — je neresnična. Člani in članice naj vzamejo naznanje, da je omenjena vest nesramna laž, s katero je urednik "Clevelandске Amerike" strašno blamiral sam sebe. Več v dopisu v prihodnjem "Glasilu". M. Zeleznikar.

SLOVENSKI RUDARJI POZOR!

Ne hodite dela iskat v Ontonogon County, Mich. Kapitalisti so vrgli na cesto prve člane lokalne rudarske organizacije šte. 215. Mass City, Mich., ker so bili voditelji organizacije. Pripravljamo se za štrajk pod vodstvom "Zapadne rudarske zveze." J. M.

O združitvi jednot in zvez!

Ogromen napredek vseh svobodomiselnih jednot in zvez se je pokazal še le zadnja leta. Vse jednote in zveze, ki so zapisale na svoj prapor, da se sorazmerno razvijajo z duhom časa, so pomnožile svoje članstvo in imetek. Med vsemi svobodomiselnimi jednotami in zvezami je najbolj napredovala najstarejša svobodomiselná podporná organizacija — "Slovenska narodna podporna jednota."

Delo vseh svobodomiselnih jednot in zvez je bilo do lanskega leta posvečeno agitaciji. Vse se je sukalo krog pomnožitve članstva in ustanovitve novih krajevnih društev. Stremilo se je za tem, da vsaka jednota in zveza s pomnoženjem članstva osigura sebi obstanek. Potreba po več svobodomiselnih jednotah in zvezah je na stala, ker je bilo nekaterim bolniška podpora, drugim pa posmrtnina premajhna. Nikdo ni takrat mislil na to, da bi se lahko dosegla višja bolniška podpora in višja posmrtnina z dvema ali tremi razredi v eni podporni organizaciji, ker je bila vsaka podporna organizacija še šibka in so mislili nje člani, da se ne morejo lotiti tako resnega vprašanja. Tisti, ki ne razumejo, da ima ves razvoj svoje zakone, katerih ne more nobena človeška volja spraviti s sveta, so mislili takrat, ko se je agitiralo in organiziralo jednote in zveze, da se ne bo pojavilo nikdar vprašanje po faktični združitvi. Ali to vprašanje se je pojavilo prej, kakor je kdo mislil. Prišlo je nenadoma nred neto redno konvencijo "Slovenske narodne podporne jednote" in se tudi razpravljalo o njem na konvenciji.

Predno je prišlo to vprašanje na površje, so se morale svobodomiselné podporne organizacije razviti: več ali manj ojačati svojo finančno podlago in pomnožiti svoje članstvo. Po tem agitatoričnem delu, ki seveda ni bilo lažno, je prodrlo spoznanje, da je boljše, ako imamo eno močno podporno organizacijo z različnimi razredi, v kateri je prostora za vse amer. Slovence, ki so se osvoobdili nazadnjaškega duha, ker taka podporna organizacija prihrani vsakemu članu, ki je pri dveh ali treh podpornih organizacijah lepo vsoto vsako leto in zaeno se znižajo upravni troški jednot in zvez, kar pomeni, da pojde vsako leto nekaj tisočakov v rezervni sklad, ki bi se drugače porabili za trojno ali večkratno upravo in konvencije.

Samoposebi se razume, da se nobenu agitatorju, ki je agitiral za svobodomiselné jednote in zveze, ni godilo dobro, ako je prišel med ljudi, ki žive v starih nazorih in predsodkih. Marsikdo je bil preziran in zaničevan, posebnó če je nastopil osamljen, kar se je največkrat zgodilo, ker je vsakdo agitiral za eno ali drugo jednoto ali zvezo. Na ta način so se

cepile agitatorične moči in se ni doseglo večsi tistih vspehov, ki bi jih prinesel združen nastop. Nasprotnikom svobodomiselnih organizacij je bilo razdeljeno agitatorično delo vseč. Vešasi izrabili ugodno priliko in so indirektno, tajno hujskali svobodomiselné podporne organizacije drugo proti drugi, ravnaó se po znanim principu vseh sovražnikov napredka: razdiraj, podpihuj tajno! Tako deliš in vlašá! Ako se bodo svobodomiselné jednote in zveze združile v eni podporni organizaciji, potem bo rovarko delo prijateljev teme izgubilo svojo demonsko moč, agitatorji v raznih nasebinah bodo nastopali složno za eno samo veliko podporno organizacijo, ki bo tvorila močan in nerazrušljiv jez proti navalom nazadnjaštva in bo po materinsko skrbela za vse svoje člane in članice v slučaju nezgode in bolezní po smrti pa za njih dediče.

Z združenimi agitatoričnimi močmi bomo lahko potrojili svoje vrste že v nekaj letih. V tem oziru naj nam služijo za zgled strokovne organizacije. Dokler je v njih obvladoval lokalni patriotizem, se niso mogle razviti in niso bile podjetnikom nevarne. Kakor hitro so se pa majhne lokalne organizacije združile v mednarodno zvezo, so pa organizirane čete delavstva rastle iz tal. Marsikateri delavec, ki preje ni hotel slišati besede o strokovni organizaciji, je spoznal, da se krog njega združuje delavstvo v močni organizaciji, da varuje svoje interese, in pridružil se je strokovni organizaciji. Ravnotakšen učinek bi napravilo v slovenski javnosti združenje slovenskih svobodomiselnih podpornih organizacij.

Zamudili smo nekaj, ker smo ustanovili več svobodomiselnih podpornih zvez in jednot. Akutno vprašanje za združitve je nastalo še le lani, kakor smo omenili v začetku članka. Zdaj moramo pa pohiteti, da ne zaostanemo in izvršimo to, kar je volja članstva svobodomiselnih zvez in jednot.

Člani svobodomiselnih jednot in zvez! Razpravljajte o združitvi jednot in zvez. Pretresite solučno in senénato stran združitve. Velik kos dela bode te oravili s tem. In če se izrečete za združitve, bo združitve postala dejstvo. Korakali in organizirali bomo skupaj od boja do boja — do zmage, dokler slehernega slovenskega trpinca v Ameriki ne pridobimo za združeno podporno organizacijo.

Nikdo naj si pa ne domišlja, da glavni odbor "Slovenske narodne podporne jednote" komu vsiljuje združitve. S tem, da je glav. tajnik povabil glavne odbore drugih jednot in zvez na skuno konferenco v januarju 1914, in da so v "Glasilu" izšli članki o združitvi, je glavni odbor izvršil svojo nalogo, ki mu jo je naložila peta redna konvencija. Glavni odbor smatra zaključke konvencije svetim, ki se morajo izvršiti v vsaki organizaciji, katera prizna v svoji ustavi voljo ljudstva (članstva) za najvišjo moč.

Še nekaj dni in v Clevelandu, O., se bodo sešli delegatje in delegatkinje S. D. P. Z. na izvanredni konvenciji, da s smotrenimi in preudarnimi razpravami in zaključki izvrše delo, ki ga jim je naložilo članstvo. Gotovo bo prišlo na dnevni red vprašanje glede združitve svobodomiselnih zvez in jednot, in delegatje bodo imeli priliko, da kot zastopniki svoje organizacije izrečijo stališče, ki ga zavzema organizacija z ozirom na združitve. Mi smo prepričani, da bodo delegatje in delegatkinje pretresali to važno vprašanje le s stvarnega stališča in imeli pred očmi koristi vseh članov in članic vseh svobodomiselnih jednot in zvez. Ako se bodo izrekli za združitve, bo storjen zopet nov korak za združenje, ki bo prinesel nadaljnje vspehe. Zvršili bodo, kar je bi-

lo mogoče storiti v njih močeh, da se čimprej doseže cilj — velike, močne podporne organizacije, ki bo združila pod svojim okriljem vse ameriške Slovence, ki korakajo po poti napredka nevzdržema naprej.

Sprejmite pozdrave bratske podporne organizacije! Najboljši uspeh naj rode vse vaše razprave... napredni ameriški Slovenci so v duhu pri vas!

Prvi majnik.

Po širnem svetu je zavedno delavstvo slovesno praznovalo svoj praznik. Brezštevilni delavski bataljoni širom sveta so na shodih tirjali svojih pravíc, ki jim gredo po naravnem pravu.

V manifestaciji, ki se je vršila v Ameriki, Evropi, Kitaju, južni Afriki in na Japonskem, gledamo, da si še delavstvo ohranilo zdrav razum, da ojačuje svojo mednarodno in medversko solidarnost, da se armada zavednih delavcev množi z vsakim letom.

Zagovorniki današnjega družabnega reda so vporabili vsa sredstva, da bi onemogočili manifestacijo delavstva za svoje pravice: jih privedli do spoznanja, da ne sme nihče drugi določiti praznikov, kakor posedujoči sloji. Od leta 1889, ko so zavedni delavci, zbrani na mednarodnem kongresu v Parizu, proglasili prvi majnik za delavski praznik, za dan manifestacije delavstva, je padlo nebroj žrtev za idejo mednarodne in medverske manifestacije delavstva.

Ali čim številnejše so bile žrtve, tem mnogobrojnejša je bila armada delavcev. Izgoni, izprtja, ječe in vsakoyrstna druga preganjanja niso mogla zaježiti naraščajočega delavskega gibanja.

Brzojavke, ki poročajo o letošnji majniški manifestaciji v velikih mestih in industrielnih krajih, so najboljši porok, da delavstva ne bo nihče ustavil na svojem zmagoslavnem pohodu, dokler, ne izvojuje zmage, osvobodi ves človeški rod suženjskih spon in ukov.

Inozemstvo.

— Črnogorski kralj Nikolaj je s pravo jenkiško zvijačo dobil Skader. Essed pašá, zapovedniku Skadra je obljubil, da ga bo podpiral, ako se proglasi za albanskega kralja. Essed pašá je sprejel ponudbo in izročil trdnjavo, dasiravno je bil preskrbljen s strelivom in živili. Po predaji se je Essed pašá, ki je rodom Albanec, proglasil albanskim kraljem.

Ta zvijača je silno ujezila avstrijsko vlado, pravzaprav vojno stranke, ki ima največji vpliv pri vladi. Po poročilih iz Londona je 80 tisoč avstrijske vojske zbrane okoli črnogorske meje. V Trstu se je ukrevalo nadaljnih deset tisoč vojakov. Njih cilj sta Črnogora in Albanija. Vsi vlaki so polni vojaštva iz alpskih dežel, najbrž lovec in planincev, ki vozijo proti jugu.

Po poročilu iz Dunaja je Avstrija nezadovoljna s konferenco poslanikov velesil v Londonu in hoče podvzeti akcijo na svojo pest. Avstrija ima pripravljeno avstrijskega princa za albanskega kralja.

Črnogorske čete so ostavile Skader in se osredotočujejo na višinah, ki branijo pot iz Kotora proti Cetinju. Črnogorsko vojsko je pomnožila srbska armada. Srbija je oskrbela Črnogoro z živim in strelivom.

Belgradski poročevalce "Maila" pravi, da obstoji med balkanskimi zavezniški pogodba za skupno akcijo, ako Avstrija upade preko svoje meje na balkansko ozemlje, če tudi bi imela dovoljenje vseh velesil. Brzojavka iz Kotora poroča, da

so pred palačo avstrijskega poslanika v Cetinju, Črnogorci postavili osla, katerega so okrasili iz avstrijskim grbom, redovi in frakom.

Poročevalce "Maila" v Gradcu je sporočil, da Avstrija ne namerava omejití svojih vojaških operacij le na Črnogoro, marveč da bo svoje čete izkrcala tudi v južni Albaniji.

— Stavka rudarjev v zgornji Šleziji narašča. Število štrajkujočih rudarjev se je pomnožilo na 54 tisoč.

V Mannheime v Nemčiji so prišli na sled sodrgi, ki je detomor izvrševala na debelo. Do sedaj so odkrili dvanajst malih nrličkov. Temu groznemu zločinu je gosposka prišla na sled, ker je so proga zidarja Wuehlerja umrla vsled zločinske operacije. Več oseb, ki so sodelovale pri detomorih so zaprli.

Policija v Karlsruhe je v groznih skrbeh, ker je dobila anonimno obvestilo, da bo življenje nemškega cesarja v nevarnosti, ko obišče mesto.

— V Kollum na Holandsko je dospel francoski zrakoplovec Ernest Guillanx. V zrak se je dvignil v Biaritzu na južozapadnem Francoskem in je dovršil 1000 milj dolgo pot v 22 urah. Na potu se je spustil le dvakrat na zemljo, da si je nabavil potrebni benzin za letalo.

— Spodeni portugalski kralj Manuel je zopet temeljito pogorel, ko so njegovi prijatelji vpriporili revolucijo, da bi mu pomagali do prestola.

Pred vojašnicami so se zbrali monarhisti, oboroženi z bombami in drugim orožjem, da bi strmoglavili republiko. Počilo je nekaj bomb, potem je pa vojaštvo razgnalo kraljeve priyvrčence. Kolovalje revolucije so sedaj pod ključem. Med njimi je general Faustus Guesdes, nekaj nižjih častnikov in podčastnikov. Prijete puntarjev, v korist kralju in v vojaški uniformi, so odgnali na križarko "Almirante Rees."

— Huerta, mehikanski predsednik, ima le še dve postojanki v provinci Chihuahua. V Sonori in Coahuili je pa izgubil vse. V obeh provincah so absolutni gospodarji vstaji, privrčenci umorjenega Madera.

Ameriške vesti.

— V Denveru, Colo. je sodnik Sapleton obsodil 75 članov I. W. W. na 120 dolarjev denarne globe in troške, ker so mislili, da žive v svobodni republiki in da smejo izrabiti v ustavi zajamčene pravice: svobodo govora in zborovalno pravico.

V ječi so jim dajali le kruh in vodo in sieer mnogo manj kakor drugim jetnikom. Vsled tega krutega in izjemnega ravnanja so se člani I. W. W. odločili za gladovni štrajk.

Ko je jetničar prinesel kruh, so ga poteptali z nogami.

Neki član se je izrazil: "Ne bomo se podvrgli krutemu ravnanju, ako moramo umreti kakor podgane."

Neki drugi je pa rekel: "Smrt je bolja, kakor pa prenašati to kruto ravnanje. Dali smo besedo drug družemu, da z gladovnim štrajkom izsilimo človeško ravnanje. Te besede se bomo tudi držali."

Vzlie temu dogodku bodo trdili naivni ljudje, da smo v tej republiki pred zakonom vsi enaki.

— V Philadelphiji, Pa., so zaštrajkali svilobarvarji, ki so se organizirali v I. W. W. Štrajkarji so predložili iste zahteve, kakor njih tovariši v Pattersonu. Tovarnarji so priznali zahtevo, na

kar so delavci odgovorili, da se ne vrnejo na delo, dokler ne bodo njih zahteve priznane za njih industrijo povsod v Zdr. državah.

— Pleskarji, sobni slikarji in tapetniki v Chicagu so zmagali na celi črti.

— V St. Louisu, Mo. so našli zakopani v kleti 79 let staro ženo Kommichau in njeno 50letno hči. Mlajša hči Mary, ki je sedaj v mestni bolnici, je izpovedala, da sta mati in sestra izrekli željo, da hočeta biti pokopani v kleti. Po njeni izpovedi je njena sestra umrla dne 10. februarja 1913, njena mati pa pred devetimi meseci.

Trupla, ko so ju našli, sta bila v stanju razkrojevanja. Vsako truplo je imelo krog vrata na vrvi križ, pri nogah je bila posoda, ki se jo navadno rabi za "večno luč".

Mati in hčeri so vodile majhno prodajalno, pri kateri so bile vse špranje skrbno zamazane s smolnatim obližom.

— V rudniku Leonard pri Butte, Mont., ki je lastnina "Anconda Copper" družbe, sta vsled pokvarjenega stroja padla dva dvigala polna rudarjev v globočino 2200 in 800 čevljev. Pet rudarjev je mrtvih, devet pa težko ranjenih.

— Colninski zvezni parnik "Seneca" je potom brezžičnega brzojava sporočil, da ogromni ledeniki plavajo v Atlantiku proti jugu.

— Kapitalistični listi so prinesli vest, da bo vohun in po lastni izpovedi dinamitar McManigal, ki je igral glavno vlogo kot priča v tožbi proti bratoma McNamara in uradnikom železostavbinske imije, v kratkem pomiloščen.

McManigal ni treba več igrati vloge skesanega grešnika v ječi, za to ga bodo izpustili. Tako vlečej ameriški kapitalisti s pomočjo najetih lopovov vso ameriško javnost za nos.

— V San Franciscu so odkrili velik policijski škandal, ki se prav malo loči od njujorskega, v katerega je bil zapleten lajtnant Becker. Policijski načelnik White je suspendiral od službe že osem mož in pričakuje se še nadaljnih razkritij. Med suspendiranimi možmi je baje tudi detektiv, ki je provzročil, da je bil umorjen član neke sleparske tolpe.

Neki De Martini, nevaren slepar, je izjavil, da je pred nekaj časom neki mestni detektiv obiskal soprogo J. Gallosa, člana tatiške družbe in ji zagotovil, da ji ne bo manjkalo denarja, dokler bo sedel njen mož v ječi. Gallos, ki je zaprt v ječi v San Quintinu, je izpovedal, da je redno podkupoval pet detektivov v okraju, v katerem je kradel. Plačal jim je približno tisoč dolarjev.

— Skrajno brutalna in sirova je policija v Los Angelesu, Cal. Ko je znana Lucija Parsons, vdova postavno umirjenega Parsona, prodajala knjžice na cestnem vožalu, v katerih je bila opisana velika delavska tragedija, ki se je v letu 1886 vršila v Chicagu, je bila aretirana.

Advokat Andrews se je izrazil: "Še nikdar nisem doživel, da bi policija tako sirovo ravnala s stariim človekom, da se je policija tega mesta tako ponižala, da je rabila proti brezmočnemu in starem bitju sirovo silo."

Ko so prignali staro ženico na policijsko postajo, ji je jetničarka ukazala, da se mora sleči, akoravno so jo aretirali radi majhne prestopka. Potem ji je zapovedala, naj sname prstan. Nato je Parsonsova odgovorila: "Prstana nisem snela, odkar je bil moj so-

prog umorjen. Dal mi ga je, predno je šel v smrt."

Poklicali so dva močna policija v celico, ki sta staro ženico vrgla na tla, jo tepla in s silo vzela prstan.

Nekateri ameriški policaji so surovejši kot najbolj podivjan ruski kozak. Vsak ruski kozak čuti toliko človeško, da se sramuje pretepati staro in obnemoglo jetnico.

— Senzacionalna razkritja objubljuje Clarence Rhodes, mrliški oglednik za Sangamon, ok. Ill. radi smrti žene bogatega Springfieldčana H. Mayhewa, ki je pred zadnjo soboto umrla vsled neke nezgode. Uvedena preiskava je, do gnala, da so na ženi izvršili zločinsko operacijo, v katero je baje privolil njen soprog.

— V So. Chicagu, Ill. so prijeli tatu, ki je umrl v tri hiše, končno pa izvršil vratolomen poskus, da bi odnesel policiji svoje pete. Ulomilca so najprvo opazili v stanovanju S. Lindquista, 10406 Ave. H., ko mu je izpodletel poskus ndreti v njegovo prodajalno. Po lestvici se je priplazil v spalnico. Žena Lindquista je opazila roparja, vendar je bila mirna, ker se ga je bala. Ulomilec je ušel z uro in listnico, v kateri je bilo šest dolarjev.

Komaj je zginil tat, je žena telefonično poklicala policijo, ki je pa prepozno dospela na lice mesta. Ko je policija preiskovala okolice, so zagledali roparja v drugem nadstropju hiše 10401 Ave. H. na oknu. Policija je obkolila hišo, da bi tat ne ušel, ki je takoj skočel z drugega nadstropja, ko je opazil nevarnost. Vratolomni skok mu ni prinesel svobode. Kmalu je bil v rokah policije.

— Pred illinojskim senatnim komitejem za preiskavo o belem senstvu je izpovedala 16-letna Marija Barnes, da je zaslužila pri "Coates Tool" družbi 3 dolarje na teden. Upravi tovarne je bil pa še ta zasluhek previsok in dala ji je delo od kosa. Pri najhujšem garanju je dekle od tistega časa zaslužilo le 30 centov na dan.

Enako so izpovedale druge delavke v starosti 17. let. Nekatere niso zaslužile niti dva dolarja na teden.

Mrsikateri "špisarski purgar" povprašuje, kaj je vzrok, da se število belih sužnjic vedno množi. Mlada dekleta so menda dovolj jasno razložile vzroke pred senatnim komitejem.

Družba, ki je inkorporirana s 25 milijoni obratnega kapitala, plačuje po 30 centov dnevne mezde svojim delavkam.

— V Pottsvillu, Pa. so zaprli 28-letno Berto Hummelovo, ker je na sumu, da je umorila svojega očeta. Kot pričó so zaprli tudi njenega brata Edvarda.

— Zvezna vlada je pretrgala vse vezi z zdravnikom Friedmanom, ker je ignoriral vse prošnje zveznega zdravstvenega urada za nadaljni majhen košček seruma proti jetiki.

— Razprava o carini v kongresu je končala. Po končani razpravi je v smislu poslovniká po pet minutni pavzi pričela podrobna razprava po paragrafi. Pri tej razpravi pridejo v poštev posamezni dodatki k paragrafom. Splošno se sodi, da bo podrobna razprava v nižji zbornici končana tekóm desetih dni. Po končani razpravi bo carinska predloga predložena senatu, kjer bo razprava gotovo živahnější in dolgotrajnější.

Republikanci in progresisti bodo stavili k predlogi razne dodatke. Demokratični vodja Underwood bo pobijal dodatke in bo najbrž vspel, ker ga bo podpirala demokratična večina.

DOPISI.

Cle Elum - Roslyn, Wash.

Potovanje čez znano Cascadegorovje, ki deli državo v suhi in mokri del, je v resnici zelo zanimivo. Visoko gori v hribe spenja se železni konj, baje do pet tisoč čevljev nad morskó višino, nakar se obrne po drugi strani zopet navzdol. Prevozimo mnogo večjih in manjših predorov, drvimo mimo globokih prepado, mimo številnih vodopadov in skozi temne smrekove gozdove, ki jih je zadnje dneve marca venčal deviškobelni, novozapadni sneg.

Dospevši v Cle Elum, našel sem tudi sneg, ki pa ni bil tako lep in nedolžen kot v gorovju, ampak združen z blatom in smetmi je tvoril umazano kofedro, ki se je cedila po ulicah kot med in mleko v obljubljeni deželi.

Delavske razmere niso ravno slabe, kajti dela se nekaj časa sem že vsaki dan, kar je za Cle Elum nekaj nenavadnega. Večina tamošnjih Slovencev ima svoje lastne lote in hiše na malem griču, ki se vzdiguje nad mestom; celo nekateri slovenski pečlarji so hišni posestniki v mestu Cle Elum, kar jim vsekakor služi v čast. Ob mestu teče bistra gorska reka, po kateri obrežju se spremljajo dolgokrake čaple in dolgouste štorikle; večasi zaide ktera v mesto in tupatam tudi v slovensko naselbino na griču, posledice si lahko mislite in celeumskemu Slovenstvu je napredek zagotovljen. Ako se omenim, da je v Cle Elum dr. "Dobrodošli", S. N. P. J., da je tam doma fina domača kuhinja in pristna slovenska gostoljubnost, sweetheartov pa nič, povedal sem vse, kar je važnejšega.

Oddaljeno približno 4 milje v severozapadni smeri, nahaja se mesteca Roslyn, v kterega okolici nahajajo se tudi premogovi rovi, kjer je zaposlenih precej Slovencev in še več Hrvatov. Imajo tam dvoje društev: "Slovenec" in "Sokol", oba spadajoča k naši S. N. P. J. Kar se delavskih razmer tiče, velja tisto, kot za Cle Elum. Dela se vsaki dan in tudi delo se dobi; koliko časa bo pa to trajalo, kajpak nobeden ne ve.

Ne vem, ali sem vam že povedal ali ne, da sem dobil tam iz vhoda en čisto nov "starokrajski, trikrakajarski "federmeser", ali pipec za pirhe. Na vsem svetu tak je, kot je bil oni, kojega mi je kupil moj boter (bog mu daj dobro) in ki mi je služil kot bojna sekira in viteški meč pri mojih junaških pohodih — za kravami tam na zelenem Štajerskem. Pred dobrim letom, ko sem se mudil v Roslynu, pravili so mi zanimivo zgodbo o upornem, dolgonstem četincu, ki nikakor ni maral iti na oni svet. Rabiti so morali puško - risanko, sekuro, cepin in poleno in metlo, da so ga ukrotili. Cela družina bila je "busy" predno se je Mr. Ščetinec prelevil v slatne klobasice. Upajoč, da se bom mogel skazati kot "hero" ali narodni junak s čudotvornim "pipecem", nabrusil sem ga, da se je svetil, kot z biseri okrašen meč Enver-beja. Kot hrabri Bolgari pred Drinopolje, pridrvel sem v hišo rojaka Janačeka, visoko vihteč svoj pipec in vprašal, da li je trdnjava Ščetinarjev že kapitulirala. Na svojo veliko žalost sem zvedel, da je že vse poklano in skalpirano, na pragu trdnjave pa travca zeleni. V potrdilo te vesti prinesli so mi krožnik prašičjih telesnih ostankov, s katerimi sem vsaj nekoliko potolažil moje silno nevoljo.

Vidite, tako je šlo moje upanje po vodi doli proti Cle Elum, slava je šla rakom žvižgat in samo pipec mi je ostal.

A. J. Terbovec.

Hackett, Pa.

Dne 23. aprila ob 12:40 p. m. je eksplodiral plin v tukajšnjem tri milje oddaljenem rudniku Cincinnati. Učinek razstrelbe je bil grozen. Nad sto premarjajev se pogreša in najbrž bodo vsi mrtvi. Med pogrešanimi rudarji je tudi nekaj Slovencev: Jožef Bobnar, star 30 let, doma iz občine Mirna peč na Dolenjskem, imena drugih kakor števila njih, pa nisem mogel izvedeti.

Ob času strašne eksplozije, sta bila v rovu dva brata naše podporne organizacije, člana društva "Rdeči prapor". Oba člana

sta se rešila in naša jednota ni izgubila nobenega svojih članov.

Dne 24. aprila so prinesli prvih 10 žrtev eksplozije na svitlo. Med mučeniki dela je bil tudi Luka Vinoverški iz Hacketta, rodom Hrvat, ki zapuša ženo in devet otrok.

Okoli vhoda v rudnik se je nabralo na stotine ljudi. Prizori so nepopisni, ker so njih svojci ostali v rudniku. Vhod stražijo policaji z nabitimi samokresi.

Kedar dobim bolj natančna poročila, bom obširneje poročal zlasti glede naših rojakov, ki so postali žrtve današnjega sistema.

Ant. Mrak, tajnik.

Durango, Colo.

Durango je prijazno mesto z zdravim podnebjem. Mesto leži med hribi, kroginkrog pa ima svoje utrdbne, da ne more sovražnik vanj. Kdo pa je sovražnik? Ali ni delavec sam, ako se ne združuje in organizira, da varuje svoje koristi.

Zaman iščemo v okolici Duranga delavsko organizacijo. Tukaj je še celina, katero je treba orati, da se zaseje seme delavske zvesti in spoznanja.

Danes moramo delati, kakor se kapitalistom zljubi. Ali tudi v ta kraj bo prodrila luč resnice in delavstvo se bo organiziralo, kakor se danes organizira drugje. Delavske razmere so slabe. Zato ne svetujem, da bi slovenski delavci semkaj hodili za delom, dokler se ne obrne na boljše.

Spomlad je tudi tukaj oblekla naravo v praznično obleko. Povsod klije iz zemlje novo življenje po dolgem zimskem spanju. Tako bo tudi delavstvo nekoč vstalo iz dolgega, dolgega spanja in za vesoljno človeštvo bo napočila spomlad večne ljudske sreče.

Anton Bodovatz.

Livingston, Ill.

Zločinska roka je pretrgala nit življenja našega brata Matija Gorence.

Pokojnik je bil delavec v tukajšnjem rudniku. Začetkom tega leta je odprl salun v Livingstonu, želeč se rešiti kapitalističnega suženstva. V svojem novem poslu je delal komaj tri mesece, ko je postal žrtev hudodeleca.

Dne 20. aprila je med deseto in enajsto uro zvečer izpraznil register, zaprl salun in se podal domov. Kakih 50 korakov od saluna, je čakal nanj zločinec, skrit za plotom. Ustrelil je nanj petkrat iz samokresa. Zadeli sta ga le dve krogli. Ena ga je ranila na desni roki, druga ga je zadela v desno in sicer tako nesrečno, da je obdrsnila ob kosti, od koder je našla pot v levo stran prsi. Prsna rana je bila tako nevarna, da je umrl pri operaciji v litchfieldski bolnici.

Zločinec mu ni pobral denarja, ker je bil pokojnik še pri zavesti in mu je ljudstvo takoj prihitelo na pomoč. Kdo je hudodelec, se še ne ve. Do sedaj so zaprli nekega Fritza Neuschwanderja, rodome Nemea.

Matija Gorence je bil član treh podpornih organizacij: št. 96 S. N. P. J., št. 33 S. D. Z. in S. D. P. in P. D. št. 7. Pripadal je tudi jugoslov. slo. klub. Društva so mu oskrbela veličasten pogreb in vsako mu je položilo po en venec na krsto. Krog trideset kojij se je udeležilo sprevoda in med potjo na pokopališče so se pridružili člani iz Stantonu, katerim izrekamo svojo zahvalo.

Nagrobnično v imenu vseh društev je govoril brat Frank Krek, v imenu katoliške vere je opravil verske obrede župnik iz Stantonu, kateremu gotovo ni bila všeč rdeča barva na venecih, ker je hitro odšel s pokopališča z vpognjeno glavó.

Rajni brat zapuša tukaj zalujočo soprogo, dve hčeri in dva sina, eden izmed njih je še nepokrbljen. Bil je svobodomiseln človek, vendar je pa na željo njegove soproge bil pokopan pe cerkvenem obredu.

Matija Gorence se je animal za vsak najmanjši napredek našega naroda. Bil je s ustanovitelj vseh treh tukajšnjih slovenskih podpornih društev. Bil je vedno dober, zvest in delaven član. Narodil se je v Št. Rupertu na Kranjskem. Star je bil okoli 45 let. Bodi mu lahka zemlja v tujini.

Andrej Puch, član št. 96.

Heaton, New Mexico.

Da ne bodo bratje in sestre mislili, da spimo v Novi Mehiki spanje pravičnega, sem se namenil javnosti izročiti kratek dopis o tukajšnjih razmerah.

Delavske razmere so za sedanji čas še precej povoljne. Delamo še stalno, vendar nam pa obetajo že kakšen dan dopusta v tednu. Kakor večina naših rojakov v tej deželi sta naše orodje kramp in lopata, s katerim trgamo iz zemeljskega osrčja črni demant. Delo je težko. Zasluzek je pa tak kakor drugod: delavec zasluži toliko, da se komaj pošteno preživi. Le malo nam preostane, da pri čaši nedolžnega ječmenoveca véasi zapojemo kakšno domačo.

Na društvenem polju dobro napredujemo. Da bi se število članov množilo hitreje in da rojaki in bratje Hrvatje ne bodo imeli izgovorov, ako agitiramo za naše društvo, ker novi člani niso opravičeni do bolniške podpore, dokler ne preteče 90 dni, je društvo "Gorenjec", št. 120 sklenilo, da plača vsakemu novemu členu, ako ponese pri svojem delu in ne po lastni krivdi po dolarju bolniške podpore dnevno, dokler ni opravičen do bolniške podpore iz bolniškega sklada S. N. P. J.

Vsem rojakom in bratom Hrvatom priporočamo najtoplejše, da pristopajo k našemu društvu, ker nimajo drugod takih ugodnosti za pristop.

Na zadnji redni seji se je nabralo \$4.65 za brata Blaža Bežgovška, člana društva št. 35 S. N. P. J. Darovali so Ignatz Podgornik 50c. Po 25c. so dali: A. Mlekush, A. Gantar, A. Jagič, A. Tomac, Al. Bahovic, John Šuster, R. Lailer, F. Grošelj, F. Genča, John Schmidt, F. Lailer, Geo. Kaučič, John Bizjak in Ch. Marotič. Joe Vidovič 30c, Vinko Sepič 20c, Anton Sedej 15c. Vsoto smo odposlali na pristojno mesto.

A. Mlekush.

Wick Haven, Pa.

Tukajšna podružnica S. N. P. J. "Lander-Adamič" prav dobro napreduje. Člani se množijo od meseca do meseca, kar je najboljše spričevalo za naš napredek.

Naša slovenska naselbina z okolicje šteje komaj 100 duš z ženskimi in otroci. Vzlic majhnemu številu se zanimamo za vse, kar je koristnega za narod, za splošno izobrazbo in napredek.

Ustanovili smo društvo, ki se je pridružilo k "Svobodomiselnim podpornim zvezim" in šteje nad dvajset članov.

Učimo se pridno angleščine v javnem šolskem poslopju, kamor nas hodi podučevati učitelj J. T. Volk iz Pittsburga. Iz lastne skušnjave vemo, da je za nas v Ameriki nemogoč napredek, ako ne znamo angleški. Ljubimo svoj materni jezik, učimo se ga in ne sramujmo se govoriti materinščine. Pri vsem tem pa ne smemo zanemarjati angleščine, ki je za vse inozemce, ki žive v Zdr. državah, kot državni jezik velicega pomena.

Živimo v lepi romantični dolini, skozi katero se vije čist potok, katerega valčki skakljajo in padajo od pečine do pečine in se zgubljajo med glasnim žlobudranjem v daljavi.

Luka Kralj.

East Palestine, O.

Zadnje čase prihajajo dokaj pogostoma poročila iz naše rudarske naselbine v svet. Da si ne bo kdo mislil, da smo delničarji kakšne nepoznane tvrdke, ker smo postali glasni v raznih listih, povem odprto, da lahko vsakdo poroča svobodno o resničnih dogodkih v naselbini.

Ni še minolo leto, ko se je sprožila ideja, da se nabavi zastavo, ki bi bila vsem tukajšnjim društvom v vsakem slučaju na razpolago. Takoj pri prvem sestanku se je pokazala lepa sloga. Npravili smo načrt, ukrenili vse drugo potrebno in dobili smo zastavo, ki nam jo je izdelala tvrdka Krže Co. Chicago, Ill.

Mnogo se je pisalo o paši majhni naselbini, ki leži na meji države Ohio in Pennsylvania, 50 milj. zapadno od Pittsburga, Pa. Poročila so se glasila največ o delavskih razmerah, ki tukaj niso preslabe, kar se tiče stalnosti dela. Za delo ni treba čakati, vendar pa dela ne smem hvaliti.

Do danes še nikdo ni omenil, kedaj so se pričeli Slovenci seliti v prohibicioniško mesto, v kate-

rem se toči javno le voda. V kolikor je meni znano, so prišli prvi Slovenci pred kakšnimi dvajsetimi leti. Ker je bilo takrat število Slovencev majhno, mi je nemogoče kaj pisati o zgodovini naseljevanja izza prvih let. Pred dobrih desetimi leti je pa naselbina narasla. S tem je prišlo življenje v naselbino. Ustanovilo se je več podpornih društev, ki vsa dobro napredujejo in se razvijajo. Osnovani smo tudi politično organizacijo, ki se širi, dasiravno jo nekateri tukajšnji gospodje še prezirajo.

Vsaka agitacija, pa naj se agitira za podporno, strokovno ali politično, ima v začetku svoje ovire. Kedar pa načelo organizacije prodre, se vzbudi marsikdo in pravi: "No, saj je res boljše, da smo organizirani. V združenju je moč!"

Za zgled nam je lahko naša strokovna organizacija U. M. W. of A. Ako pogledamo v njeno petnajstletno zgodovino, izvemo marsikaj zanimivega. Koliko boljše je že prestala in jih bo še prinesla bodočnost. Odbijati je morala naskoke kapitalistov, kakor probujati speče tovarise, katerim ni šlo v možgane, zakaj se organiziramo in so bili slepo udani v svoj usodo.

Tako je tudi s politično organizacijo. Marsikdo misli: "Ej, zakaj bom plačeval mesečne prispevke, ko ne bom dobil nobene podpore, ako zbolim, ali še me zadene kakšna druga nezgoda. Od unije dobim vsaj nekaj podpore, kedar sem na štrajku."

Tovariš, delavec! Gotovo nisi dobil podpore od unije takoj, ko si se organiziral. Danes pa že lahko nekaj dobiš, ker je organizacija postala močna. Približno tako je s socialistično organizacijo. Politična organizacija ne deli podpor, ali z njo si lahko izvohuješ delavske pravice. Soc. stranka je sprejela v svoj program socializem. Po tem se razlikuje tudi od vseh drugih strank, ki imajo sladke besede za delavca, obdržati pa hočejo današnji družabni red, po katerem se smatra delavec za brezpravnega roba.

Soc. stranka ima po ustavi iste pravice do obstoja, kakor vse druge politične stranke. Obrekuje se jo pa radi tega, ker je nevarna bogatinom in hoče delavce osvoboditi mezdne suženosti. To je vzrok, da jo črtijo bogatini in vsi drugi, ki žive o sragah in žuljih delavcev.

Jakob Istenič.

Cleveland, Ohio.

Društvo "Lipa", št. 129 je soglasno sklenilo, da se udeleži korporativno slavnostnega razvita zastave sesterskega društva "Napredne Slovence", ki se bo vršilo dne 11. maja v dvorani br. P. Kogojca. Bratje in sestre upoštevajte sklep seje, ker velja za opraviljiv vzrok le bolezen. Tudi dolžnost nas veže, da se vsi do zadnjega udeležimo te redke slavnosti. Društvo "Napredne Slovence" je podružnica naše močnejše podporne organizacije, ki ima danes križem Zdr. držav svoje postojanke. Vsakdo je lahko ponosen, da je član SNPJ. Zato pobitimo vsi brez izjeme na slavnost. Ne ozirajmo se na rovarje, ki kričijo po družih listih kakor farizeji, ki so vpili, ko so Krista prignali pred Pilata. "Križaj ga, križaj ga!" Vedeli so, da je nedolžen, vendar so pa zahtevali, da se ga pribije na križ. Ravnotako hočejo nazadnjaški pustolovci na križ pribiti našo podporno organizacijo. Seveda se ta hudobna nakana ne bo nikdar izpolnila, ker člani SNPJ. dobro vemo, kaj sta naše "Glasilo" in naš glavni odbor.

Nikakor ne potrebujemo nasvetov od onih učenih prepirljivcev, ki so že večkrat zantili požar v naselbini, da je leta in leta gorelo. Ljudem, ki niso člani naše proevitajoče podporne organizacije ni treba plakati, da morajo plačevati "Glasilo". Kolikor je meni znano, se ni še nobenega stilo, da mora postati član SNPJ., pa tudi se še nobenemu ni zarubili zaslužek, da bi se z njim plačal mesečni asesment za jednoto. Dne 11. maja, ko bo naše sestersko društvo "Napredne Slovence" slavnostno razvilo svojo zastavo, se bodo hujskači prepričali, da je naša armada tako številna, da je nemogoče učičiti jo. Kar se tiče "Glasila" in glavnega odbora, pa kar tiho rovarji. Jezi vas, ker sta urednik in gl. tajnik moža na

svojem mestu, ker točno in vestno spolnujeta svoje posle. Nam se do danes še ni zgodila nobena krivica s strani gl. odbora, toliko manj se je mogla zgoditi krivica tistim, ki niso člani naše jednote.

Ako bi se nam godila krivica, vemo, kam se naj obrnemo, da se krivica poravna. Naša organizacija ima porotni odbor, ki so ga izvolili delegatje kot naši zastopniki na konvenciji. Porotni odbor uravnava vse spore v organizaciji in pazi, da se nobenemu ne godi krivica.

Zelo nizkotno je obrekovanje v "Cl. A.", v katerem se očita gl. tajniku, da ni zmogel slovensčine. Prepričan sem se, da razume dobro mene, ko mu pišem slovenski in da na moja pisma odgovarja v slovensčini. Gotovo so se tudi cenjeni delegatje na peti redni konvenciji prepričali, da zna slovensko, ker so ga z veliko večino ponovno izvolili gl. tajnikom naše podporne organizacije. Najbolje je, da hujskači najamejo tolmača, ako ne znajo slovenski, pa ga bodo razumeli. Živela S. N. P. J. — naše "Glasilo" in gl. odbor!

Članom in članicam društva "Lipa", št. 129 priporočam, da se v polnem številu udeležijo seje dne desetega maja ob pol osmih zvečer. Seja se vrši v navadnem zborovalnem prostoru, na predvečer pred slavnostnim razvitem društvene zastave društva "Napredne Slovence".

Charles Penko, taj.

Razprava o jednoti.

ODMEVI K PREDLOGU DRUŠTVA FRANCISCO FERRER.

Dodatek k ustavi društva "Francisco Ferrer", št. 131 podpirajo naslednja društva:

Društvo "Gorenjec", št. 120 Heaton, New Mexico, se soglasno strinja s predlogom.

Društvo "Prosveta" št. 66 Alix, Ark., podpira predlog soglasno.

Društvo "Valvazor", št. 163 v Buxton, Iowa, se strinja, da se uvedeta dva razreda.

Društvo "Složni Slovenci in Slovaci", št. 199 v Arona, Pa., podpira predlog in povdarja, da naj imajo vsi bratje enake pravice do prvega razreda.

Društvo "Sokol", št. 20 v Ely, Minn., podpira z veliko večino dobesedno predlog društva "Francisco Ferrer" in se strinja z dostavkom društva "Jutrzanja Zora". Društvo pozivlje gl. odbor, da naj dela za združitev ostalih podpornih organizacij z našo jednoto.

Društvo "V boj za svobodo", št. 189 v Yukon, Pa., se strinja soglasno z dvojnimi zavarovanjem. Nadalje priporoča dodatek Fr. J. Aleša iz Beretona, Ill.

Društvo "Sokol", št. 98 v La Salle, Ill., se popolnoma strinja s predlogom društva "Francisco Ferrer", želi pa natančnejšega poročila, kedar bo predlog sprejet.

Društvo "Lander Adamič", št. 165 Wick Haven, Pa., se strinja s predlogom društva "Francisco Ferrer".

Do sedaj je podpiralo 27 društev iz več kot desetih različnih držav predlog društva "Francisco Ferrer". Predlog je dobil zadostno podporo v smislu pravil, da gre lahko na splošno glasovanje.

Chicago, Ill.

Minolo je devet let, odkar se je ustanovila "Slovenska Narodna podporna jednota", ako se ozremo v preteklost in preštudiramo njeno zgodovino do danes, potem vidimo, da se je v tej kratki dobi marsikaj obrnilo na boljše. Ko se je sprožila misel, da naj se prične z agitacijo za jednoto na svobodomiselnih podlagi, so nekateri nasprotovali snovanju take jednote.

Razumni ljudje se seveda niso ozirali na ta nasprotstva, marveč so šli svojo pot naprej, dokler se ni uresničila ideja za katero so agitirali: ustanovila organizacija, ki nosi danes ime SNPJ.

Komaj se je osnovala podporna organizacija, so zagledali beli dan dolgi članki v nekaterih slovenskih listih, v katerih so napadali začetnike organizacije. Imenovali so jih odpadnike, nevernike, socialiste, anarhiste itd. itd., dasiravno ni jednota nobenemu

članu ukazala, kaj naj veruje in kaj ne sme verovati. Vsakdo je bil svoboden v verskem in političnem oziru. To je dalo povod, da je jednota rastla in napredovala tako hitro, da smo danes lahko povsem zadovoljni.

Ko je jednota že prebolela omenjene napade, so nastali notranji prepirljivi, da se je pričelo agitirati proti SNPJ. in ustanovljati nove podporne organizacije. Marsikateri, ki je preje agitiral za našo podporno organizacijo, je potem postal njen nasprotnik. Vzlic temu je zopet jednota napredovala in se razvila v močno podporno organizacijo, ki ima danes vsepovsod svoja krajevna društva v Ameriki in deset tisoč članov in članic, bojevnikov in bojevnice še za večjo in širšo organizacijo.

Danes ne moremo prepevati slave tistim, ki so bili začetniki. Zakaj ne? Ker je našo podporno organizacijo rodila potreba in smo delali vsi, da je postala to, kar je danes.

Ako se gradi organizacijo, vedno treba gledati v bodočnost. Naše misli se morajo osredotočevati na točko: kako ojačiti in povečati organizacijo? Najboljše sredstvo za ojačenje podporne organizacije je po mojem mnenju združitev vseh svobodomiselnih zvez in jednot v eno celoto. To je edin izhod, ako hočemo podporno organizacijo postaviti na tako trdni finančni temelj, da bo njen obstoj osiguran in da postane naše zavetje na stara leta. Potrebno je tudi, da se denar naloži v take svrhe, da nam bo več nosil obresti, kakor jih izplačujejo banke.

Ako se združimo, je zagotovljen vsem obstanek, posameznim in nezdruženim nam pa preti pogin. Do združitve mora priti. Čim prej se ta združitev izvrši toliko boljše za vse svobodomiselnih jednote in zveze. Mogoče se bodo dobili posamezniki, katerim ni všeč ena ali druga organizacija. Bratje in sestre na posamezne slučaje se nemoremo ozirati, kajti naš cilj mora biti in ostati: močna in sigurna podporna organizacija. Pogreznimo stare in malenkostne prepirljive v dnu morja preteklosti in prepričan sem, da bomo kmalu združeni.

Čehi so gotovo velik narod in imajo več svobodomiselnih jednot. Nekatero so stare nad 25 let in imajo krog 75.000 članov. Tudi Čehi delajo na to, da se združijo pod eno zastavo, ravnanje se po izreku: v združenju je moč. Tudi pri njih so bili nekaj prepri. Danes so pa prišli do zaključka, da se morajo združiti, ako nečjejo propasti. Izvolili so odbore raznih jednot, ki delajo za združitev.

Bratje in sestre svobodomiselnih jednot in zvez delajte za združitev.

Delagatom S. D. P. Z. na izvanredni konvenciji v Clevelandu toplo priporočam, da razpravljajo o tem vprašanju na konvenciji in napravijo tozadevne zaključke.

Ako bomo vsi delali za združitev, se bo kmalu uresničila. Drugače bomo pa dolgo čakali na združenje, ako bomo o njem le govorili in nikdar pričeli z resnim delom, da se izvede, kar se mora izvesti, da dobimo močno in finančno osigurano podporno organizacijo za vse ameriške Slovence, ki grejo z duhom časa naprej po poti napredka.

Frank Udovič, član št. 39.

Durango, Colo.

Strinjam se s predlogom društva "Francisco Ferrer", št. 131 za dvojno zavarovalnino, ker je predlog koristonosen za člane in članice SNPJ. in spolnujeta našo podporno organizacijo.

Želja vsakega posameznega delavca je gotovo, da si izboljša svoj položaj. Zato moramo stremiti po združenju — po močni in krepki podporni organizaciji, v kateri je prostora za vse slovenske delavce, ki grejo z duhom časa naprej.

Kapitalisti so osnovali truste: posamezne korporacije so se združile v močno celoto, da tem bolje varujejo svoje interese. Kapitalisti so spoznali, da je v združenju moč in to spoznanje uresničili. Tudi delavcem ne preostaja drugoga, kakor da se združujejo v velikih in močnih organizacijah, da varujejo svoje interese. Zato pa mora delavska organizacija — gospodarska, strokovna a-

li politična — biti tako zasnovana, da je prostora v nji za vse delavce, ki so spoznali, da je v združenju moč, in pridobi za organizacijo še tiste delavce, ki spijo duševno spanje.

Anton Borovatz.

Heaton, New Mexico.

Društvo "Gorenjec", št. 120, se popolnoma strinja s predlogom društva "Francisco Ferrer", št. 131, glede dvojnega zavarovanja. Naprej za spolnitev naše podporne organizacije!

A. Mlekush.

Herminie, Pa.

Društvo "Avstrijski Slovenci", št. 200 je vzelo v pretres predlog društva "Francisco Ferrer", št. 131 za dvojno zavarovanje. Društvo se popolnoma strinja z načrtom in so se nekateri bratje že zglasili za prvi razred.

Nick Vodopivec, taj.

Naznanila in vabila.

Collinwood, O.

Vsi člani društva "V boj", št. 53 naj se udeležijo seje dne 11. maja točno ob devetih dopoldne, da lahko prejeto končamo z zborovanjem. O pol dne moramo biti zopet skupaj, da se odpeljemo v Cleveland na slavnost razvija zastave, ki jo priredi društvo "Napredne Slovenke", št. 137 naše podporne organizacije.

Kdor se ne udeležijo slavnosti in se ne bo opravičil s tehtnim vzrokom, plača v smislu zaključka redne seje v aprilu 25c v društveno blagajno.

Dominik Blumel.

Cleveland, O.

Članom društva "Balkan", št. 133 naznanjam, da se prihodnja društvena seja vrši dne 11. maja ob pol dveh popoldne s. c. Po končanem zborovanju odidemo na slavnost razvija zastave, ki jo priredi sestersko društvo "Napredne Slovenke, v dvorani br. P. Kogojca, 6006 St. Clair ave. To je zaključek seje z dne 13. aprila. Upam, da bodo bratje upoštevali društven sklep in izkazali v najširšem pomenu besede solidarnost do sesterskega društva.

Anton S. Pozarelli, taj.

Buxton, Iowa.

Društvo "Valvazor", št. 163 je sklenilo, da bo obdrževalo dne 11. maja popoldne veliko veselico na vrtu Antona Tomšiča. Moški plačajo en dolar vstopnine, ženske so vstopnine proste. Društveni odbor bo priskrbel sveže pivo in okusen prigrizek. V dvorani bo igrala godba od dveh popoldne do osmih zvečer. Čisti prebitek je namenjen društvu.

Vse člane opominjam, da naj se zanesljivo udeležijo veselice, ker bo vsakdo plačal en dolar, ako se tudi veselice ne udeležijo.

Uljudno vabimo na našo veselico sosedne društvo S. P. Z., ker jim bomo od prvi priliki vrnil njih obisk. Tudi ostalemu slovenskemu in hrvatskemu občinstvu ne bo žal, ako se udeležijo naše veselice. Nam je vsakdo dobrodošel. Zato pa dne 11. maja vsi na vrt Antona Tomšiča.

Frank Cerovae, taj.

Herminie, Pa.

Bratje, ki so člani S. N. P. J. in živijo v našem društvenem okrožju, naj vzamejo prestopne liste k društvu "Avstrijski Slovenci", št. 200, da ne bodo v slučaju bolezni imeli sitnosti.

Na zadnji mesečni seji je odložil blagajniški posel br. Frank Nosse. Blagajnikom je izvoljen Louis Pajer.

Nick Vodopivec, taj.

Chicago, Ill.

Glasm sklepa na zadnji redni seji dne 20. aprila razpisuje društvo "Francisco Ferrer" št. 131 izvanredni asmesent 50c na člana (ico), kateri mora biti plačan najkasneje do 25. maja t. l. Posebni asmesent 10c, ki plačujejo člani(ce) že od decembra m. l., ostane še v nadalje za nedolgočasen čas. Dalje je društvo sklenilo, da se uradno ne vdeležijo nobene veselice, kar naj cenjena bratska društva, ki so zadnji čas poslala vabila, vzamejo na znanje.

Tajnik.

Cleveland, O.

Vsem članom društva "Slava", št. 173, na znanje. Društvo je sklenilo na zadnji mesečni seji, da se udeležijo slav-

nostnega razvija društvenega praporja društva "Napredne Slovenke", ki se bo vršilo dne enajstega maja v prostorih br. P. Kogojca, 6006 St. Clair ave. Začetek točno ob pol dveh popoldne.

Člani našega društva se zberejo ob pol ene popoldne pri br. Josipu Smrekarju. Od tukaj se odpeljemo do dvorane, v kateri se bo vršila slavnost.

Apeliram na vse brate, da se zanesljivo udeležijo slavnosti.

Naš tajnik John Križmaršič se je odpovedal svojemu poslu, ker bo odptoval od tukaj. V vseh tajniških zadevah naj se bratje bodoče obračajo do mene.

Blaz Odar,
7908 Marble ave., Cleveland.

S. Lorain, O.

Članicam društva "Zavedne Slovenke", št. 104 se naznanja, da ne bo prihodnja seja v nedeljo kot po navadi, marveč za enkrat v pondeljek dne 12. maja ob devetih dopoldne.

Josipina Eisenhardt,
tajnica.

Gilbert, Minn.

Društvo "Sparta", št. 61 bo priredilo dne 11. maja veliko majniško veselico v dvorani Josipa Nosena. Društvo ob enem praznovalo šestletnico svojega obstanka. Začetek veselice točno ob dveh popoldne.

Na veselico vabimo najljubše vse slovenska društva kakor tudi vse slovensko občinstvo. Veselica bo nudila vsakemu najboljše in najrazličnejšo zabavo.

Prihodnja seja našega društva se bo vršila teden kasneje dne 25. maja. Vsem članom priporočam, da se vsi do zadnjega udeležijo veselice in tako dajo dober zgled ostalemu občinstvu.

John Komatar, tajnik.

Iz glavnega urada.

ZAPISNIK

jednotine seje, ki se je vršila 1. aprila v navzočnosti glavnega in pomožnega odbora. Navzoči vsi, razven br. Veršiča in Podlipca.

Prečita se zapisnik prejšnje seje in odobri.

Br. tajnik prečita pismo brata, ki želi ustanoviti novo društvo, ter prosi, da bi jednota plačala najemnino za dvorano prve seje in ustanovitev društva. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se prošnja ugodi.

Br. tajnik predloži zadevo društva št. 187, radi sestre Smišek, ki je zbolela po par mesecih po vstopu v jednoto za srčno napako. Po razpravi je bil stavljen in sprejet predlog, da se jo izključi iz S. N. P. J., ker je prišla z boleznijo v jednoto.

Br. tajnik predloži prošnjo br. F. Tomažiča, člana društva št. 151, ki je bil bolan in prosi, če sme prositi pri društvih za podporo. Predlog je bil stavljen in sprejet, da se prošnja odkloni.

Br. tajnik predloži zadevo brata Kolesa, člana društva št. 96, ki se je osem dni kasneje javil bolnim pri tajniku kot zdravniku. Po predloženih podatkih se sklene, da se mu prizna podpora, ker ni sam zakrivil prestopka.

Br. tajnik predloži zadevo društva št. 5 radi posmrtnine za pokojnim br. Vehovcem, ki jo je zapustil svojim mladoletnim otrokom. Sedaj je en dedič že polnoleten in želi dobiti svoj delež. Po razpravi je bil stavljen in sprejet predlog, da naj predloži spričevalo polnoletnosti, na kar se mu izplača njegov delež.

Br. tajnik predloži zadevo br. Zeca, člana društva št. 117., ki se je poškodoval in je nesposoben za delo, kar potrdi zdravniška izjava. Ponesrečeni brat prosi, da bi se mu dala odpravnina. Predlog stavljen in sprejet, da se mu izplača.

Br. tajnik predloži zadevo sestre Goldmannovčice, članice društva št. 103, kateri je bila podpora pridržana za toliko časa, da so zadevo preišče. Po došlih poročilih se sklene, da se ji izplača podpora.

Br. tajnik predloži ponovno zadevo br. Nagodeta radi bolniške podpore. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se mu izplača \$40.00 v smislu pravil na eno nakaznico.

Br. tajnik prečita pismo društva št. 1, v katerem apelirajo na jednotino sejo, da bi jednota v

"Glasilu" učila zdravstveno vedo ali zdravniške predmete. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se nasvet zavzame.

Br. tajnik predloži zadevo br. Brožoviča in brata Šuberta, člana društva št. 11. Prečita se tudi pismo br. Grškoviča. Po razpravi se sklene za br. Brožoviča, da se ostane pri prejšnjem sklepu, za br. Šuberta se pa predloži do prve seje skupnega glavnega odbora.

Br. tajnik predloži zadevo društva št. 143, ki ima člana, ki je prestopil štirideseto leto in nima drugih listin kot notarsko potrjeno izjavo. Po debati je bil stavljen in sprejet predlog, da naj preskrbi prave listine.

Br. tajnik predloži zadevo br. Grozdaniča, člana društva št. 122, kateremu se je dovolilo naj sam izvoli, kakor hoče radi poškodbe. Njegova izjava se glasi, da vzame posmrtnino, ako se mu tudi izplača vso bol. podporo. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se naj poizve, kedaj je ozdravel in potem se bode nadalje razpravljalo.

Br. tajnik predloži zdravniško izjavo radi brata Zupančiča, člana društva št. 32. Na kar se sklene, da se mu izplača odpravnino.

Br. tajnik poroča, da društvo št. 77 dolguje jednoti že dlje časa en dolar na plačilnih knjižicah, in da ga nikakor noče plačati. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se društvo odpusti ta dolg, ako povrne jednoti prejšno blagajno in da se smatra za novo društvo.

Br. tajnik predloži zadevo brata Judniča, člana društva št. 21. radi bolniške podpore. Po razpravi je bil stavljen in sprejet predlog, da se dobijo podatki, zakaj se je zakasnela plačilna nakaznica.

Brat tajnik predloži zadevo brata Kučiča, člana društva št. 8. Društvo poprašuje, kaj je vzrok, da ne dobi bolniške podpore. Po razpravi na podlagi predloženih podatkov se sklene, da se mu ne izplača ostale podpore, ker se ni ravnal po pravilih. Društvu se poroči sklep odbora seje.

Br. tajnik prečita pismo društva št. 204 radi umrlega brata Malija, ki se ni bil deležen nobenih obveznosti od jednote. Sklene se, da se ne more izplačati posmrtnine.

Br. tajnik predloži zadevo br. Novaka, člana društva št. 14, ki je deloma zgubil vid. Iz predloženih podatkov se razvidi, da je imel slab vid, še predno je pristopil k jednoti. Po debati je bil predlog stavljen in sprejet, da se celo zadevo preišče in za sedaj se ne izplača nič.

Br. tajnik predloži zadevo br. Urbaneka, člana društva št. 17, ki je v bolnišnici za umobolne in bi rad odptoval v staro domovino. Po debati je bil stavljen in sprejet predlog, da se mu dovoli sto dolarjev za potne troške.

Br. tajnik predloži zadevo sestre Juvanove, članice društva št. 164, kateri je bila pridržana podpora. Po podatkih se sklene, da se ji izplača bol. podpora.

Br. tajnik predloži zadevo br. Krausa, člana društva št. 123, kateremu se je že enkrat odbilo podporo. Predlog stavljen in sprejet, da se ostane pri prejšnjem sklepu.

Br. tajnik predloži zadevo bratov Vučka, Kornštika in Pinteka, kateri so že dlje časa bolni in jim je že skoraj potekla bolniška podpora. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da naj brat Pintek predloži zdravniško spričevalo in se mu ponudi odpravnino.

Brat tajnik poroča glede jednotnih znakov, da je bil pri treh ttrdkah, ki so postavile tudi različne cene. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se jih naroči pri tvrdki, ki jih bode naredila po najbolj zmerni ceni.

Brat urednik poroča, da dobi pisma iz Clevelanda, v katerih poročajo bratje, da pri nekaterih društvih ne dovolijo vstopa bratom drugih društev. Po razpravi je bil stavljen in sprejet predlog, da se jim sporoči, da naj vpošte-vajo pravila in da morajo dovoliti vstop drugim bratom, lahko pa zabranijo besedo tistemu, ki ni član njih društva.

Brat urednik poroča, da eno društvo prosi, da naj priobči društveno naznanilo v hrvatskem jeziku. Predlog stavljen in sprejet, da se ne more ozirati na proš-

njo, ker je poslovni jezik slovenski.

Brat urednik vpraša kolikokrat naj bodo objavljeni predlogi za "inicijativo". Predlog stavljen in sprejet, da trikrat.

Joseph Kuhelj,
zapisnikar.

Vesti iz domovine.

LJUBLJANA IN KRANJSKO.

— **Arestanje v strugi Ljubljane.** V Ljubljani med Čevljar-skim mostom in "Tonhalle" dela 36 prisiljenec iz deželne prisilne delavnice. Če delajo prisiljenci, potem za delavce ni dela, in če tlačijo prisiljenci itak revne mezd-ede potem delavci ne morejo shajati z zaslužkom. Tako se v Ljubljani umetno povečuje nezaposlenost ki je vsled splošne krize že tako velika. Prisiljenci pa niso le konkurenc delavstvu, marveč tudi vsem obrtnikom in drugim stanovom v Ljubljani in v ljubljanski okolici, zakaj zaslužek, ki ga prisiljenci odjedo delavstvu, ostane deloma v žepih podjetnikov; deloma pa v blagajni deželne prisilne delavnice. Podjetniške firme rade jemljijo v delo prisiljenec, ker so ceni delavci. Ko je bila v kranjskem deželnem zboru gospodar liberalna stranka, so arestant-je jemali kruh poštenim delavcem. Danes, ko ima v deželnem zboru večino klerikalna stranka, delajo zopet arestantje in pošteti slovenski delavci pa lahko grede s trebuhom za kruhom v Nemčijo, Ameriko, Afriko ali Avstralijo.

— **Potresni sunek** so čutili v Ljubljani dne 8. aprila ob sedmih 17 minut zjutraj.

— **Agnoscirana utopljenka.** Utopljenka, katero so 1. m. m. potegnili iz Ljubljane, je Marija Kavčič iz Seničice, občina Medvođe, znana alkoholistinja.

— **Obesil se je v Zvirčah** pri Trziču v kozolu posestnika Franca Bodljaja dninar Ignacij Hrovat, ki je pristojen v občino Ovsišce in rojen leta 1850.

— **Dva na Vrhniki ponesrečena umrla.** V deželni bolnišnici sta umrla na Vrhniki pri streljanju s topiči ponesrečena 17letni Al. Oblak in 18letni Fran Grom. Kako je nastala nesreča, smo poročali v zadnji izdaji "Glasila".

— **Velik požar.** V Stranjah pri Postojni je izbruhnil ogenj v slamo kriti hiši posestnika Antona Osane, ki je uničil posestvo Osanovo in še 6 drugih sosednih posestev. Škoda znaša čez 30.000 K, zavarovalnina pa komaj 19.000 K. Kako je nastal ogenj, še ni znano.

— **Gospodarska kriza na Kranjskem.** Po uradnih podatkih je bilo leta 1911 v okolišju ljubljanskega deželnega sodišča 14.215 eksekucij, od teh v Ljubljani 5186; leta 1912 pa že 16.021, od teh v Ljubljani 5568. V okolišju novomeškega okrožnega sodišča je bilo 1911. leta 7271 eksekucij, od teh v Novem mestu samem 349; leta 1912 se je število eksekucij zvišalo na 8464, od katerih jih pa na Novo mesto odpade samo 224. Pri ljubljanskem deželnem sodišču je bilo leta 1911 otvorjenih 13 konkurzov, leta 1912 pa 25; pri okrožnem sodišču v Novem mestu je bilo leta 1911 otvorjenih 8 konkurzov, leta 1912 pa 5.

— **Pri streljanju je ponesrečil.** 33letni cerkovnik Andrej Blažič pri Sv. Heleni pri Cerknici je streljal na velikonočno soboto s topiči. Smodnik mu je puhnil v obraz in mu obraz in oči popolnoma pokvaril. Blažiča so prepeljali v deželno bolnišnico.

— **Povožen je bil 25. marea** med Kranjsko goro in Dovjem trilet-ni sin železniškega čuvaja Tomaža Zupana.

— **Kap je zadela na Marijinem** trgu v Ljubljani Marijo Markovič-ovo, rojeno 25. januarja 1858. leta v Pivki, občina Naklo pri Kranju, stanujočo na Kongresnem trgu št. 3.

— **Roko mu je odtrgalo.** 43letni tovarniški delavec Anton Kunstel v litijski predilnici je na veliko soboto po končanem delu snažil stroj. Pri tem delu ga je zgrabilo kolo za levi rokav in v stroj mu

je prišla roka. Stroj mu je roko popolnoma odtrgal.

— **Pohotnež.** V vasi Mraševo blizu Valtevasi na Dolenskem pripovedujejo že kake tri leta, da je v gozdu divji mož, ki lovi šolarice. Ko so zopet šle mraševske deklice zopet v šolo v Valtovas in ko so bile sredi gozda, je zopet pritekkel po stranski gozdni poti črn mož, prijel 10letno Frančiško Zbašnik, jo vlekel s sabo in zvršil na nji hudodelstvo. Njene tovarišice so seveda vse prestrašene zbežale in prišle po velikih ovinkih skozi vas Prapreče po veliki zamudi v šolo. Starši so naznanili zadevo orožnikom, ki so prišli prav kmalu na sled tem nezaljšanim lopovščinam. Prijeli so namreč 20letnega posestnikovega sina Franceta Raubarja iz Jurke vasi, ki so ga deklice spoznale za napadalec. Skozi tri leta se je mazal z ogljem in prežal kot pravi strah šolske mladine v gozdu na šolarske deklice. Izprijenec sicer taji, da bi imel tudi druge zločine na vesti, a mu to ne bo mnogo pomagalo. Orožniki so ga spravili v ječo v Novo mesto.

— **Mrtvega so našli** na njegovem stanovanju v Aržišah 31letnega rudarja Jožefa Dreo iz Semnika. Ležal je na tleh, iz nosa mu je tekla kri. Vzrok smrti še ni znan.

ŠTAJERSKO.

— **Delavec nič ne riskira.** V rudniku je zasula zemlja 34letno delavko Alojzijo Povšič, ki je bila takoj mrtva.

— **Požar v papirnici v Grateinu.** Požar v papirnici v Grateinu je napravil 700.000 K škode. Takoj po izbruhu ognja so ustavili obrat po vseh delih tovarne, da so delavci pomagali pri gašenju. Ker je zgorelo le skladišče, ni obrat v papirnici prekinjen. Teden kasneje so zopet začeli delati v vseh oddelkih. V papirnici v Grateinu je gorelo že večkrat. Zadnjikrat leta 1911. Takrat je zgorela tovarna za izdelovanje celuloze in škoda je iznašala nad 300.000 K.

— **Velika tatvina.** Peter Mesurec, veleposestnik v St. Juriju v Slovenskih gorah je bil okraden za več kot 80.000 kron.

— **Truplo v Dravi.** Iz Marenberga poročajo: Posestnikov sin Mihael Kralj je našel na desnem bregu Drave napolnjeno truplo brez glave. Truplo je bilo popolnoma nago, samo na nogah so bili nizki čevlji. Kdo da je utopljenec, ki je bil že 6 do 10 mesecev v vodi, doslej se niso mogli do-gnati. Meso je viselo kar v eunjah od kosti. Truplo so prenesli v mrtvašnico.

GORIŠKO.

— **Zaradi uboja obsojen.** Pred goriškimi porotnim sodiščem se je moral zagovarjati Miha Marega, pristojen v St. Ferjan, stanujoč za Ražonerji v Gorici. V noči od letošnjega pustnega torka na pe-pelnico sta se poslavljala od pusta on in njegov znanec in sosed Ant. Petrot. Ko sta prišla iz krème domov, je pričel okno razsajati. Streljal je skozi okno in pretepati je začel tudi ženo. Ta je zbežala k Pertotu ter ga je prosila, naj gre tolažit njenega moža. Pertot je uslišal njeno prošnjo, podal se je na stanovanje k Maregu ter ga začel miriti. Marega pa se je spravil tudi nad Pertota, zahteval je od njega, naj mu takoj vrne goldinar, katrega mu je isti večer posodil ter mu žgal, da ga ustreli, če tega ne stori. Pertot ni mogel ugoditi Maregovi zahtevi, ker ni imel goldinarja. Marega je ustrelil trikrat Pertota. Pertot se je mrtev zgrudil na tla. Uspeh sodne preiskave je bil ta, da je državno prokuratorstvo tožilo Marego zaradi zločina umora. Marega se je skliceval na svojo popolno pijanost ter tudi trdil, da ga je hotel Pertot napasti in da je torej izvršil svoje dejanje v silobranu. Zaslisane priče pa so vse take trditve ovrgle vsled česar se je glasil pravorek porotnikov: Marega ni sicer kriv umora, pač pa ubojstva, na kar ga je sodni dvor obsodil na trilet-no težko ječo.

— **Samomor starke.** V gnojnici blizu domače hiše so našli mrtvo 80letno Marijo Medvešek iz Anhovega v kanalskem okraju. Preden je skočila v gnojnico, se

je slekla prav do nagega. Ko so domačini vstali, so takoj sumili, da se je pripetila nesreča, ker so našli njeno obleko. Popoldne je bila na licu mestna sodna komisija, ki je dognala, da je bila starka slaboumna in da je v blaznosti izvršila samomor.

KOROŠKO.

— **Poneverjene pri posojilnici** v Trbižu. Lansko pomlad je nenadoma izginil iz Trbiža podžupan Gustav Proš, ki je bil tudi blagajnik pri rajfajzenski posojilnici v Trbižu. Proš je bil strasten nemški nacionalec in nemškona-cionalni listi so takrat na vsa usta zatrjevali, da je pri posojilnici vse v redu. Sedaj se je pa izkazalo, da ne manjka nič manj kakor 67.000 K. Poneverjenje, pravzaprav po nemškona-cionalnem besednjaku "red", se je pričelo že leta 1903. Kako to, da ni nadzorstvo že prej prišlo na sled velikemu poneverjenju, je ugan-ka. Sedaj se trudijo, da bi dobili od države pokritje za poneverjenje, to se pravi iz denarja davko-plačevalcev. Na Avstrijskem je vse mogoče, tudi to, da morajo davkoplačevalci pokrivati golju-fije nepoštenih ljudi.

Balkanska zveza.

Belgrad, (Posebno poročilo).

Vesti o neslogi v Balkanski zvezi ne ntihejoo. Izza padea Odrina so se še pomnožile. Največ snovi jim daje nerodno prerakanje, kaj da je kdo storil pred Odrinom, kdo je vjel Šukri pašo, kdo je imel več mrtvih in ranjenih itd. itd. Kljub temu se najbrže pregodaj veseli oni, ki prerokuje smrt balkanske zveze. Posamezne praske do katerih prihaja tupaam, so ob žalovanja vredne, vendar pa ne štejejo nič. Taki dogodki so razumljivi, zlasti če se pomisli, da se dogajajo na tleh, na katerih so bili cela desetletja veliko hušji spori na dnevnem redu. Po krajih, ki so sedaj zasedeni od zavez-nikov, je pod turško upravo v vsakem ozirju odločevala puška ali pa handžar. Tudi v dobi inter-nacionalne žendarmerije ni bilo nič bolje. In položaj je bil tak, da se ni moglo nikdar natančno ve-deti, kje je meja med političnim bojem in navadnim razbojništvom. Posledice te desorganizacije se čutijo še zdaj; zavezniki niso mogli v tako kratkem času od-praviti vseh davno vkoreninjenih sovraštev. Vendar pa so se raz-mere prav močno poboljšale, šte-vilo krvavih činov se je silno skrčilo, spopadi, ki se tupaam vrše, dočim so bili poprej vsak-danja prikazen, so le sporadične izjeme. Po njih se ne sme soditi trdnost in slabost balkanske zve-ze. Več pomislekov zbujaajo pre-piri med upravnimi funkcionarji in med raznimi poveljniki. Ali tu-di teh ni toliko kakor bi bilo mi-sliti po poročilih zunanje ča-sopisja. Poročevalci velikih listov, katerih je zdaj na Balkanu prav mnogo, morajo svojim listom pošiljati zanimiva poročila. Velikih zanimivih dogodkov pa ne prina-ša vsak dan: zato je treba pogo-stoma iz malenkosti napraviti kaj velikega. Da so v vseh balkan-skih deželah stranke, ki poznajo samo lokalnopolitotično stališče in nimajo širšega obzorja, je res-nica. Ali take stranke je dobiti tudi v državah, ki so trdneje zdru-žene kakor balkanska zveza, ali pa ki so celo enotne. Tudi na Nemškem, v Avstriji, v Italiji in drugod je dovolj partikularizma. Nikaror pa to niso odločujoče stranke. Poglavitno je to, da se je v šestih mesecih utrdilo prej neznan prepričanje, da se more-jo balkanske države le tedaj za-varovati proti pehotam evropske-ga imperializma, če opuste vza-jemno rivaliziranje in se strnejo v čim tesnejšo celoto. Ako ostane balkanska zveza nerazrušena, od-tehta toliko kolikor kakšna ev-ropska velesila. Od tega spoznan-ja je pričakovati, da mine tudi ti-sta nevarnost, ki postane akutna, ko se bodo delile osvovjene dežele. V državah, ki niso naklonjene Balkanu upajo, da pride tedaj do poloma. Gotovo so že sedaj razni faktorji na delu, ki skušajo na-hušjatski zaveznike Simptomu se že opažajo. Ako se bodo zastopni-ki vseh balkanskih držav zaveda-li odgovornosti napram svojim narodom, zveza ne bo razpadla, ampak še bolj utrdila.

GLASILO
Slovenske Narodne
Podporne Jednote

izhaja tedensko

LASTNA NA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravnništvo:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Velja za vse leto \$1.00.

ORGAN
OF THE
SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY
Issued weekly.

OWNED BY THE SLOVENIC NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

OFFICE:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Subscription, \$1.00 per year.

CHICAGO COUNCIL NO. 81
CHICAGO, ILL.

Napredek.

Kakor nekdanj, tako se tudi danes posedujoči sloji upirajo vsaki spremembi v človeški družbi, ki bi imela koristiti tlačnim in izkoriščanim.

Zgodovina nam pripoveduje o vstaji rimljanskih sužnjev in o srednjeveškem kmečkem punktu, ki je vzplamtel tudi po slovenskih deželah, o revoluciji meščanstva na Angleškem, Francoskem in Nemčiji in o veliki ameriški revoluciji. Vsa slična gibanja je rodila ljubezen do svobode, hrepnenje po gospodarski neodvisnosti, želja po osvoboditvi izpod tiranije.

Brez števila žrtev je bilo treba, da se je človeška družba razvila do današnje oblike je veliko število bo še padlo žrtev v bodočnosti, preden bodo ljudje živeli v sreči in svobodi.

Danes dozvedno ni boj za spolnitev človeške družbe tako sirov, krvav in strašen, kot je bil nekdanj. Tlačeno in izkoriščano ljudstvo ne hodi na ulico in ne gradi barikad, da v polični bitki izvojuje pravice. Boj se vrši drug gae, vendar je pa krut in strašen in zahteva mnogo žrtev.

Osdredotočenje kapitala v Ameriki je doseglo takšen razvoj, da preje niso ljudje niti sanjali, da je kaj takega mogoče. Pest ljudi danes lastuje petino vsega narodnega bogastva. Danes je svobodna konkurenca, ki je veasi vsaj do gotove meje učinkovala izravnanje, popolnoma ubita. Kakor iz tal so izrastli trusti in monopolizirali industrije za industrijo, prometna in razdelilna sredstva. Trusti danes določajo cene za klavno živino, poljske pridelke, surovine in industrijske proizvode.

Kakor ogromen morski val, prihajajo trusti, ki ženejo vse pred seboj na površini industrijskega oceana. Kakor vihar na morju razburja gladko morskovo površino, vstvarja valove, ki se vpenjajo drug vrh drugega, stvarjajo prepade, v katere s strahom gleda človek v šibkem čolnu, ravnotako so trusti vstvarili v moderni človeški družbi prepade, ki se ne dajo premostiti.

V tem kaosu je posamezni človek nič, stvar pa vse. Človek ni gospodar svoje okolice, marveč je suženj svojega dela.

Nemogoče je danes z zakoni zajezi razvoj trustov. Dokler obstoji kapitalistična človeška družba, dokler so uveljavljeni zakoni privatne lastnine za prometna, proizvodna in razdelilna sredstva, zemljišča in naravne zaklade z vsemi svojimi izrodki, izkoriščanjem slabotnega po močnejšem, izkoriščanjem ljudstva po lokavim oderuhih; z vsemi hudobijami in hudodelstvi, ki so vtisnili našim velikim mestom pečat sramote; s sistematičnim ponemumovanjem mladine, ki mora delati v tovarni, mesto da bi hodila v šolo; privatna lastnina, ki apelira na najnižje instinkte in nam predločuje egoizem v najširši luči; ki človeku vsiljuje značaj roparske živali in mu dela kamenito srce, da v njem ni prostora za ljubezen, dokler bo ta zakon privatne lastnine v veljavi, bodo ljudje živeli v suženstvu, bodo na svetu gospodarji in sužnji.

Vsled osredotočenega premoženja so postali trusti strašna sila v državi. Mi imamo zakone, ki prepovedujejo otrokom do gotove dobe delati v tovarnah. Otroci,

mesto da bi hodili v šolo, delajo v trustovskih podjetjih. Trust potrebuje cenene človeške delovne moči in otroci morajo v tovarno. Noben javni organ nima poguma, da bi zabranil izkoriščanje otrok. V ustavi sta zajamčeni svoboda govora in zborovalna svoboda. Ali trust je močnejši kakor ustava. Ako se trustoveem zljubi najamejo profesionalne prepeče in vbičajce, s katerimi razženejo shod mirno zborujočih delavcev. In noben javni organ se ne gane, da bi bili trustovci kaznovani radi kršenja in teptanja ustavno zajamčenih pravic. V trustovski tovarni zgori sto delavcev in delavk, ker poslopje ni zgrajeno v smislu stavbinskega reda in ker primanjkuje vseh varnostnih naprav za slučaj požara. Zaveda pride pred sodišče in sodnik izreče, da trustovec ne zadene nobena krivda. V tovarni se organizirajo delavci, da bi si zboljšali svoj položaj. Trustovci pomenejo na cesto zaupnike, ali pa izprejo vse delavce in zagroze, da bodo preemstili tovarno v tujo državo.

Vzlie tej ogromni sili trustov so šteti dnovi kapitalistične človeške družbe. Človeštvo napreduje povsod: v umetnosti, iznajdbah zdravilstvu, tehniki itd., zato pa ne more običajni v socialnem gospodarstvu na stopinji barbarizma.

Človek, ki je spoznal električno silo in jo izkorišča na stoteri način, ki je z brezžičnim brzojavom premagal prostor in čas, človek, ki si je osvojil zrak in čimdalje bolj prodira v čuda stvarstva, bo tudi spremenil človeško družbo v toliko, da ne bo v nji gospodarjev in tlačanov, bogatinov in beračev.

Završil se bo še marsikateri boj, predno se bo človeštvo otreslo zdajšnjih barbarskih ukov, napočil bo dan, ko bo solnce svobode, bratstva in enakosti sijalo vsem ljudem, ki bo prinesel vsem blagostan.

Pribita in neovrgljiva resnica je, da so danes bolj uveljavljena v splošnem človekoljubna načela, kakor v minulih stoletjih. V prejšnjih stoletjih so posamezni ljudje oznanjevali splošno bratstvo, enakost in svobodo. Ali danes je na tisoče in tisoče bojevnikov, ki se borijo za resnico in svitlo bo dočnost cele človeške družbe.

Zavedamo se, da slovenski delavci nismo edini v tem boju in da milijone ljudi stremi za istimi cilji. V tem je naše upanje in strah nasprotnikov vsakega napredka.

Vsako desetletje pomnoži za milijone naše vrste in skrči vrste nasprotnikov napredka. Tisti, ki so bili lani še slepi in gluhi, danes vidijo in slišijo ter oznanjujejo evangelij nove dobe. Zato bo napočil dan, ko bo solnce razgualo temo, ki bo prinesel ljudstvu srečo, po kateri človeštvo koprni in hrepeni že tisočletja.

Napredek drvi naprej in naprej . . .

Stroški evropske vojne.

Napisal dr. Charles Riche, profesor pariške univerze, predsednik francoske mirovne družbe.

Ako bi izbruhnila vojna med "trojno zvezo" in "vzajemno trojico" zavoljo Črne gore bi bile evropske države prisiljene mobilizirati 20 milijonov vojakov in poslali na bojišča 10 milijonov mož.

Ta mobilizacija oborožene sile na suhem in na morju bi se raztezala po uradnih podatkih:

v Nemčiji na	3,600,000 mož
na Angleškem na	1,500,000 mož
v Franciji na	3,400,000 mož
v Italiji na	2,800,000 mož
v Avstriji na	2,600,000 mož
v Romaniji na	300,000 mož
v Rusiji na	7,000,000 mož
Skupaj	21,000,000 mož

Ako bi izbruhnila svetovna vojna zavoljo Skadraz ali katerega drugega nesporazuma na Balkanu, bi morala Evropa potrositi za transporte, za oboroženje, za smodnik, za hrano, za odškodnine vsak dan 200 do 300 milijonov mark, kar pokaže naslednja tablica:

Milj. mark
1. Prehranitev vojaških čet
(po Dnevni izdatki vseh

evropskih velevalisti: sedanjih cenah živil)	50
2. Prehranitev konj	4
3. Vojaške mezde	17
4. Mezde delavcev v arzenalih in pristaniščih (po 4 marke na dan	4
5. Mobilizacija (povprečno po 100 kilometrov na 10 dni)	8
6. Transport živil, orožja in streliva	16
7. Strelivo	
Pehota (10 kartonov na dan za vsakega moža)	16
Artiljerija (10 strelon na top na dan)	5
Pomorska artiljerija (2 strela na top na dan)	11½
8. Oboroženje (razdeljeno na 10 dni)	16
9. Sanitetni stroški (500,000 ranjencev in bolnikov po 4 marke na dan)	2
10. Gibanje ladij (6 ur vožnje na dan)	2
11. Izostanek davkov (25 proc.)	40
12. Podpore revnim rodbinam (80 pfenigov na dan za desetino prebivalstva)	27
13. Rekvizicije, škodav sled razrušenja mest, vasi, mostov itd.)	8
Skupaj	216½

Navedene številke pa bi se znatno zvišale vsled draginje, ki je neizogibna posledica vojne. Vsi nakupi bi se izvrševali po povišanih cenah in vsa posojila po zvišani obrestni meri.

Nadalje je treba upoštevati uničenje vojnega gradiva; recimo: da se uniči tretjina vojnega materiala na suhem in na morju: izgube, razdeljene na 30 dni, bi znašale dnevno 20 do 30 milijonov mark, 70 angleških oklopnih n. pr. predstavlja vrednost poltretje milijarde mark; ako vzamemo, da bi bila tretjina tega brodogoja uničena ali močno poškodovana, bi znašale dnevne izgube v označeni 30 dnevni dobi po 25 milijonov mark.

Nedvomno je znesek premajhen, ako cenimo dnevno izgubo evropskega ljudskega imetka na 250 do 300 milijonov mark.

Ako bi izbruhnila evropska vojna zavoljo Črne gore in Albanije morju, bi bilo v 14 dnevih najmanj 500,000 ranjencev in 100,000 mrtvih, torej stokrat več, kot šteje Lješ ali Drač prebivalcev, najmanj desetkrat več, kot šteje "srbski hodnik" do Jadranskega morja stanovanjnikov, in več kot petkrat toliko, kot je prebivalstva na balkanski obali od Črne gore do grške meje.

Ako bi izbruhnila vojna zavoljo Črne gore in Albanije, bi miroval velik del evropskih tovarn, veliki kosi dežele bi bili opustošeni, velik del trgovine uničen, mnogo bank bankrotnih.

Ako bi izbruhnila vojna zavoljo vprašanja, ali naj bo Lješ srbski ali albanski, bi se glad in kolera oglasila v Londonu, v Berlinu, v Parizu, na Dunaju in v Moskvi, v Milanu in v Rimu, zakaj dovažanje živil bi zastalo, moč prebivalstva bi opešala in ljudje bi se ne mogli ustavljati vojskam grozečih epidemij. Zoper bedo in pomanjkanje nešteti rodbin bi bila mogoča le nezadostna odprava. Pol veka bi poteklo, preden bi zrasla nova zgradba čez razvaline in preden bi se zabilaslo sovrastvo; najmanj 20 milijonov evropskih rodbin bi plakalo v bedi, v bridkosti in v solzah.

"Glasilo" naj postane dnevnik.

Filip Godina:

Iz raznih naselbin prihajajo glasovi, ki priporočajo, naj "Glasilo" postane dnevnik. Iz teh glasov se sklepa, da ljudstvo želi izobrazbe, ker hrepeni po dobrem dnevniku, ki naj bi prinašal izbrano leposlovno čtivo, poučne članke in v modernem duhu pisane vesti o vsakdanjih življenjskih dogodkih. Pribita resnica je, da tak dnevnik potrebuje slovensko ameriško delavstvo. Zato sem se namenil, da spregovorim nekaj besed k temu vprašanju, ki že resno trka na vrata slovenske ameriške javnosti.

V prvi vrsti moramo vpoštevati materialno (finančno) in duševno stran tega vprašanja. Najvažnejši del seveda tvori finančni

elno vprašanje, ker je za obstanek dnevnika potrebna dobra finančna podlaga. Predvsem je treba zvišati naročnino. To je samoposebno umevno, bo rekel vsak čitatelj. Vendar je pa treba napraviti nekakšen proračun, da smo na jasnem, koliko naročnikov je treba in za koliko naj se poviša naročnina, da se osigura obstanek dnevnika.

Danes izhaja "Glasilo" enkrat v tednu in na osmih straneh. Pri 10,000 naročnikih po dolarju je \$10,000 na leto. Oglasi prinesejo povprečno tisoč dolarjev na leto. Skupaj \$11,000. Izdatki so naslednji: Tiskarna približno \$6,500 na leto, poštnina \$520, druge razne potrebšine \$80, plača urednika \$1,080, upravitelja \$780 in 20% provizije od oglasov. Skupaj \$9,160. Iz navedenega spoznamo, da prav malo preostane za dnevnik.

Po proračunu za tednik si oglejmo proračun za dnevnik. Ako bi list izhajal kot dnevnik na štirih straneh, kar bi za dostavilo, dokler bi članstvo ne uvidelo, da se ga izda v večji obliki, tedaj bi imeli s tednikom pokriti dve izdaji v tednu z ozirom na tisek in poštnino. V tednu ima mo šest dni, ostale bi nepokrite še štiri izdaje.

Vzemimo, da stane ena izdaja na štirih straneh krog \$70 do \$78, kar bi zneslo na leto \$24,000. Z drugimi majhnimi potrebščinami, bi se ta vsota zvišala na \$25,000. Da bo list dobro urejevan in da ne bo treba rabiti preveč skarij, je treba najmanj tri dobre urednike. Prepričan sem, da bodo vsi trije imeli dela čez glavo, ako bodo izvrševali svoj posel tako, da bo dnevnik odgovarjal modernemu urejenemu listu. Vzemimo, da so vsi trije dobri delavci v svoji stroki, potem bo treba za njih potrošiti \$3,000 na leto. Sedaj imamo že \$28,000 letnih stroškov. Poleg urednikov je treba tudi dobraga upravitelja, kateremu bo treba plačati \$800 na leto in 20 proc. provizije od oglasov, skupaj \$1,000. K tem stroškom je treba prišteti tudi urad za uredništvo in upravnništvo, ki ga danes še nimamo. Treba bo zopet plačati okrog 30 mes. ali okrog \$400 na leto. Skupni in povprečni letni stroški bi znašali pri dnevniku okoli \$29,000. Kdor ima kaj pojma o upravi dnevnika, bo pa rekel, da se bodo stroški rajše zvišali, kakor pa znižali. Ne zanikam pa, da bi se stroški izdatno znižali, ako bi naša podporni organizacija ustanovila svojo lastno unijsko tiskarno.

Vsem, ki se zanimajo za spreminitev tednika v dnevnik, naj pazno preštudirajo navedene številke, ki nam kažejo stroške, ki bodo nastali pri dnevniku.

Sedaj nastane vprašanje, kje naj dobimo denar, ako se članstvo naše jednote soglašja, da dobimo svoj dnevnik. Gotovo bi morali povišati naročnino na tri dolarje. To bi povzročilo, da bi morali zvišati prispevek za upravni sklad najmanj za 16 in pol ali 17 centov mesečno. Vsak član bi moral plačati \$1.57 mesečne prispevka. Naročnina za naročnika izven Zdr. držav bi pa znašala \$4.50 na leto. Da bi bili stroški za dnevnik tako visoki, je krivo temu, ker moramo list tiskati v tiskarni, ki ni lastnina jednote. Ako bi jednota lastovala svojo tiskarno, pa lahko pri tiskovnih stroških odbijemo 25 do 30 odstotkov.

Danes je težko dokazati, da je dnevnik nujno potreben za našo organizacijo. Ako bi danes katero društvo vzelo inciativo za dnevnik, bi predlog propadel pri splošnem glasovanju. Vendar sem pa prepričan, da bo naša podporni organizacija prej ali slej imela svoj dnevnik. Do tega nas silijo razmere, v katerih živimo. Vsakdo, ki se zanima za dnevnik, naj agitira zanj, naj stori vse, kar je v njegovih močeh, da pridemo čim prej do cilja. Vsak cent čistejšega prebitka, bo ostal v blaginji, ki je lastnina naše podporne organizacije — torej vseh članov in članic, in ne bo romanl v žep osebam, ki niso v najmanjšem stiku z našo organizacijo, k večjem še ovirajo razvoj naše podporne organizacije.

Napisal sem članek, da bodo naši člani in članice samostojno razmotrivali o našem bodočem dnevniku in povedali odprto svoje mnenje, so li za ali proti dnevniku.

Moloh žre in žre . . .

Zavraten umor s pomočjo delnice je specielna iznajdba moderne kapitalistične dobe. Po izkoriščanju hrepeneca kapitalistična človeška družba je izdelala mčrt, da se množe dividende delničarjev najhitreje, ako se z izkoriščanjem otroške delovne sile muči počasi otroke siromašnih delavcev do smrti. Umor siromakov je danes uzakonjen po nepisanem zakonu, ako se izvrši v interesu posedujočih stanov. Nihče se ne zgraža, ako morajo otroci siromakov opravljati delo pri nevarnih strojih, ki zahtevajo, da pazi nanje odrasčen človek. Ako je izkoriščanje otroške delovne sile nekaj nemoralnega, potem je še bolj nizkotno, da se otroke sili delati pri strojih, ki so tako nevarni, da njih nežna telesa vsaki trenutek lahko strgajo na kose. Človeška družba, ki ne varuje otrok in izročila decu modernemu Herodu — kapitalizmu, logično ne skrbi za varstvo odraslih delavcev.

V Pennsylvaniji, 27 milj od Pittsburgha, v prometovniku Cincinnati, ki je lastnina "Monongahela River Consolidated Coal and Coke" družbe, se je zopet globoko pod zemljo pripetila katastrofa, ki je otroke spremenila v sirote, žene v vdove in osivelim staršem vzela zadnjo podporo.

Dim in plamen proti nebu . . . silen pok, da se je stresla zemlja in so pokale šipe na poslopjih v okolici, je naznanil, da so delavci zopet postali žrtve današnjega profitolovskega sistema.

Po privatnih poročilih je ostalo v rudniku od 160 do 180 rudarjev, med njimi tudi nekaj Slovencev. Ko je brzojav s strašno nezgodo seznanil javnost v Zdr. državah, so kapitalistični dnevniki, ki imajo za bogate goske, ako si kupijo novo obleko, po cele predale ali za evropske kralje, ako katerega izmed njih kakšen blaznež pošlje na drugi svet, po cele strani na razpolago, prinesli o grozni katastrofi, ki mora ganiti vsakega človeka s čutečim srcem do solz, komaj 80 do 100 vrstie.

Naduta, domišljjava milijonarka, ki si je nabavila novo obleko, da lahko bahato razkazuje svoje bogatstvo, "spufan" evropski kralj, ki živi o delu družih, ako je umrl naravne smrti na postelji, ali če mu je kak norec prezezel nit njegovega življenja, je za naše častnikarske šmoke bolj zanimiva oseba, kakor 180 pridnih delavcev, ki so postali žrtve današnjega zločinskega sistema. Vzlie tej pribiti resnici, se je oglašil neki šmož in dejal, da ne znamo ceniti svobode, ki jo uživamo v Ameriki.

Zaman smo iskali v kapitalističnih časnikih le besede, s katero bi se zahtevalo, da se naj krivec strogo kaznuje, da se napravi enkrat za vselej zgled, da je življenje delaveca ravnotoliko vredno kakor življenje kapitalista. Ni čudo, ako se kapitalisti eiučno posmehujejo, ako katastrofa uniči več delavskih življenj. Bati se jim ni treba kazni, umorjene delavce bodo nadomestili z novimi, ki bodo prišli ponujat svojo delovno moč, ko bo rudnik za silo zopet pripravljen za obrat.

Danes smo na jasnem, da se le tam dogajajo rudniške katastrofe z groznim učinkom, kjer je ventilacija slaba: leži suh prometov prah na debelo in se v rudniku v velikih plasteh nabira plin. Zato pa kapitalist natančno preračuni, kaj ga več stane: mule, ki poginejo pri razstrelbi, ali pa dobra ventilacija, moča in odstranitev prometovega prahu. Ako pride do zaključka, da so mule cenejše kakor varnostne naprave proti eksploziji, potem ne stori nič, da bi odvrnil katastrofo, ki mora slediti zločinskemu in roparskemu izkoriščanju rudnika.

To je slika današnjega moderne ljudožrstva.

Slika bo ostala neizpremenjena, dokler se delavci ne bodo organizirali tudi politično kot razred in s pomočjo svojih zastopnikov v zakonodajnih zbornicah proglasili življenje delaveca enakovrednim z življenjem kapitalista.

To se bo zvršilo, ko se večini delavstva odpro oči, da je edini sovražnik človeštva le kapitalizem. Zato se pa ne more odpraviti preje moderno ljudožrstvo, dokler se ne zruši vlada moloha — kapitalizma.

Davčna morala velekapitalistov.

Kapitalisti ne goljufajo le delavcev, temuč tudi državo in kakor ne osleparijo delavcev le za majhne vsote, ravno tako gre njih goljufija države na stotisoče. Zato je pa tudi nastal tak odpor med njimi, ko je bila v avstrijski poslanski zbornici razprava o vpogledu v trgovske knjige. Nekaj številk naj pojasnijo moralo kapitalistov. Ministerialni svetnik dr. Oto Gottlieb je v razpravi o vpogledu v trgovske knjige v listu Osterreichischer Volkswirt priobčil naslednje zanimivosti: industrijski podjetnik je leta in leta napovedoval davčni oblasti izgube. Končno so mu dokazali, da ima nad 200.000 K dohodkov. Veliki trgovec je napovedoval 765.000 K dohodkov. Ko ga je povabil davčni referent, je najprej ogorčen protestiral. Referent mu je dal nekaj dni odloka, da pregleda svoje dohodke in že drugi dan je priteknel na oblast in napovedal — 1.000.000 K dohodkov! Drugi veliki trgovec je osleparil državo za več kakor milijon K in prišli so mu na sled, ko so pregledali njegove knjige. Posestnik rudnika je napovedal 37.000 K dohodkov. Davčna oblast je sicer kazensko postopala proti njemu, a se je izvil. Slučajno so pa doбили vpogled v akte civilne pravde, ki jo je imel in mu dokazali, da ima 360.000 K dohodkov, torej skoraj 10krat več. Trgovec napove 30.000 K dohodkov in ko mu davčna oblast obdavi 40.000 K, tedaj vloži ogorčen priziv, katerega uspeh je bil ta, da je moral priznati 360.000 dohodkov. Torej 12krat toliko! Veleposestnik napove 53.000 K, a mora "popraviti" napoved na 178.000 K. Lesnemu trgovcu, ki je v različnih letih napovedal dohodke s 44 do 116 tisoč kron, so dokazali za ona leta 125 do 250 tisoč kron dohodkov. Veleindustrijalec je napovedal 447.000 K, a je bil prisiljen na "popravek" — 707.000 K. Zdravnik je napovedal za eno leto 48.000 K, a je pozneje "popravil" dohodke na 117.000 K, v prihodnjem letu je napovedal 125.000 K, pa je moral zopet "popravljati" napoved na 235.000 K. Takšna je torej davčna morala posedujočih stanov na Avstrijskem! Vsako leto defraudirajo ti stebri družbe na stotisoče, delavstvo pa mora pokrivati defraudacije velike gospode z indirektnimi davki.

In kako je pri nas? Nič boljše!

Kje naj se človek najprvo osvoboditi?

Mi želimo in se borimo ne le za gospodarski, temveč tudi za duševni preobrat. Preobrat družabnih razmer bi nas povedel le korak naprej, imeli bi kmalu tiranijo — samosilstvo v drugi obliki. Nasilje bi spremenilo le svoje ime, kakor kameleon svojo barvo, jedro bi pa ostalo: nasilje bi vsaki pojav prave svobode takoj ob porodu udušilo.

Zunanja gospodarska svoboda ne more vspevati, dokler možgani ne mislijo svobodno, dokler ni človeški duh prost vseh vezi in okov. Prusodki, ki kakor mraja tlačijo človeški rod in mu brnijo vsak višji polet, morajo zginiti. Vsi, ki slepo tjevendan žive, vsi, katere gospodarska beda tlačii, morajo pripoznati in spoznati svoje tlačanstvo.

Mejtem ko se majhna peščica ljudi trudi, da bi izvojevala ljudski masi politično in gospodarsko svobodo, gleda večina te ljudske mase to borbo leno in zaspano in se ne gane nikamor. Večina ljudske mase ne razume, da so vse te žrtve le v njeno korist. Čestokrat še večina nastopa proti elementom, ki žrtvujejo vse za njeno svobodo.

Pred preobratom državnih razmer, se mora vršiti duševni preobrat. Stari nazori in navade: klečeplazstvo, bizantizem, lakajstvo, nesamostojno mišljenje, duševno nasilje morajo zginiti. Kapitalistična moč bi šla rakom zvižgat, ako bi ljudje spoznali, da ta sila škoduje splošnosti.

Ne od zunaj na znotraj se za more zvršiti osvoboditev človeštva, pač pa mora biti človek najprvo od znotraj prost, ako hoče mo kedaj živeti v bratstvu, svobodi in enakosti.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v dr. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILL.

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik: Jakob Miklačić, Lock Box 3, Willock, Pa.
I. Podpredsednik: Martin Štefančič, R. R. 2, Pittsburg, Kans.
II. Podpredsednik: Louis Skubic, 2727 S. 42nd Cr., Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 S. Lawndale, ave., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 4635.

Blagajnik: Martin Potokar, 1625 S. Centre ave., Chicago, Ill.
Zapisnikar: Jožef Kuhelj, 9476 Ewing ave., So. Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:

Anton J. Terbovec, Box 25, Denver, Colo.
Dragotin Pogorelec, 508 Moffat St., Pueblo, Colo.
Thomas Golob, Cor. 8th & Wright St., La Salle, Ill.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, 510 W. 3rd st. Duluth, Minn.
Martin Železnikar, Box 276, Barberton, O.
John Šare, Box 131, Evergreen, Alta., Canada.

UREDNIK "GLASILO":

Jože Zavertnik, 2821 So. 40th ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

M. A. Weisskopf, M. D. 2842 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Vse denarne zadeve in stvari, ki se tičejo glavnega urada, se imajo pošiljati na gl. tajnika.

Pritožbe glede nerednega poslovanja, na predsednika nadzornega odseka A. J. Terbovecu.

Zadeve prepirljive vsebine predsedniku porotnega odseka, A. Hrastu.

Vse druge stvari, ki imajo stik z "Glasilom", izvzemši spremembe naslovov uradnikov krajevnih društev pa Glasilu 2821 40th Ave., Chicago, Ill.

Marco Visconti.

Zgodovinski roman. Italijanski napisal Tommaso Grossi.

Pa je bilo še drugo zlo. Tudi če bi bil hotel mladenič biti toliko predržen, da bi se poročil z Bice v kljub vsem zaprekam in nevarnostim, bi mu pa grof deklacije ne dal. Saj je bil dovolj jasno povedal, da se on z Markom neče politi, in tudi če bi ne bil nič povedal, se je moglo to lahko ugneti.

Ottorino si je vzel to k sreči in je bil vsled tega vedno bolj otežen. On ni mogel svoje nevolje toliko prikrivati, da bi je ne bili zapazili Ermelinda in Bice, s katerima je največ občeval. Oni sta ga prijela, naj jima razodene svojo skrb, a on se je branil bodisi z molčanjem ali z nedoločnimi reki ali pa s tem, da je obračal razgovor na druge predmete. Ženski sta na to začeli misliti, da ga je morala zadeti kaka težka nesreča.

Kaj pa deklacijin oče? — Presrečen mož! Piján vsled tolike časti, katero je užival, ko so se mu od vseh strani uklanjali kot največjemu prijatelju Markovemu, se skoro ni več spominjal, da ima ženo in hčer; zdelo se mu je, da ne hodi več po tej revni zemlji. In gorje, če se je Ermelinda včasih predrznila spravljati ga doli s te veličastne višine, da bi malce pomislil tudi na te posvetne reči! Gorje, če mu je omenjala Bice svojo poroko, ki se ni pospeševala, in pa Ottorinovo otožnost, ki jej je obujala skrbi! Tedaj jih je slišala, kolikor je hotela. "Kaka sila je? Pustite, naj se stvari naravno razvijajo! Ali ni vse v redu? Kake zapreke morejo nastati? Jo že poročil, kadar bo svoj čas! Kaj tako težko pričakujete dne, da jo spravite od doma?"

Ko je tako poteklo nekaj časa, je Ottorino izrazil željo, da bi čim prej prišlo do poroke; pri tem je pa povdarjal potrebo, da bi vsaj nekoliko časa vse tajno ostalo. Ker se je to Ermelindi sumljivo zdelo, je sklenila, da hoče na vsak način priti na čisto v tej reči. Ko mu na to ni dala miru, je on nekaj omenil o Marku, namreč, da bi mu utegnilo biti neprijetno, če bi se to hitro razglasilo, ker bi morebiti potem svet mislil, da je Marko prišel v navskrižje z Rusconijem. Lahko bi se bilo mislilo, da je res tako. Vendar Ermelindi ta razlog ni zadostoval, kajti dozdeval se jej je premalenkosti, da bi zamogel pahniti mladeniča v tako globoko otožnost, kakoršno je kazal. Zato je začela zopet in še silneje pritiskati nanj in ga je nadlegovala in mučila toliko časa, dokler se ni udal in razložil natanko vse zadeve, kakor je bila v resnici, ali bolje povedano, kakor je on sodil, da mora biti. Lahko si mislite, kako se je raztužila in prestrašila Ermelinda, ko je vse to izvedela.

Kadar je po tem razodenju bila ljubeča mati sama s svojo jedino

hčerjo inn jo je videla sedeti tam tiho in žalostno, dobro vedé, kakšen črv ji grize srce, kaj jej je imela reči? — Naj nikar več ne misli na poroko, naj pozabi Ottorino? — Sicer je mislila, da ni prišlo še tako daleč, da bi jej morala kaj takega svetovati; pa spoznala je tudi, da bi sedaj tak svet prišel že prekasno. Ali naj bi jej torej v srečo netila zubelj, katerega bi kasneje ne mogla več pogasiti, zubelj, kateri bi imel njeno življenje pokončati?

Premislila je, da bo najbolje, če jej vse odkrije. Od tistega časa se je Ottorino pogostoma skrivno posvetoval z materjo in hčerjo. Tolažil ju je s temi nadejmi: "Marko," je dejal, "odide kmalu v Toskano, in kakor kaže, ostane tam doigo časa. Velika oddaljenost in pa nove skrbi, katere si nakoplje, mu razpršijo iz glave sedanje muhe, kajti to je le neka prehodna trma, katero bi hotel videti izpolnjeno le sedaj, a potem se kmalu vse razkadí. Jaz poznam njegovo navado. Kadar bo Bice že moja, se vse poravná. Boste že videli: jednemu dogodku bo sledil drugi, in čas vse lepo pogladi. Kadar se vrne, Bog vé kedaj, mu morda ne bo več toliko mar za Rusconijevo prijateljstvo, kakor kaže sedaj; mogoče pa tudi, da bo Rusconi toliko cenil Markovo prijateljstvo, da se ne bo kazal razžaljenega zavoljo neke še ne določene zadeve. Ker, kakor vam pravim, ne le da jaz nisem nikoli zadal svoje besede, pa tudi Marko se ni resno lotil te zadeve. — In pa je treba uvaževati tudi mojo vedno udanost do njega, in usluge, katere sem mu storil; — on ni vajen tega pozabljati."

Bice je bila videti pomirjena, ko je slišala te in jednake razloge, toda materi vse to še ni zadostovalo.

In bilo je še drugo zlo. Bog varuj, če bi grof od kakke strani zvedel, kako se Marko ustavlja tej poroki; potem bi se gotovo vse razbilo. Kajti on bi bil pripravljen rajše vse storiti, nego priti v zamero pri tem možu. Torej le tiho vsi, in ko so se dogovorili, da bi se imela obhajati poroka po Markovem odhodu, so tako čakali, da je nekega dne prišel v grofovo hišo Markov sel, ki je v imenu svojega gospoda popovabil očeta in hčer k veselici, o kateri smo že prej govorili. Ottorino se je tega zelo razveselil, in dasi mu je bilo jako žal, ker je bil izključen on, je vendar uspešno pobijal vse razloge, katere je navajala Ermelinda, ki je hotela, da bi grof ne peljal hčere seboj. Ravno tako je pregovoril tudi Bice, katera bi bila rajše doma ostala, in sklenilo se je, da tudi ona vsprejme važilo.

Tisti večer, v katerem se je imela vršiti veselica, se je grof sprehajal po veliki dvorani svoje hiše že pripravljen na odhod. Imel je na sebi obleko iz dragocenelega baržuna s cvetličicami, na nogah pa čevljičke, ki so bili spre- daj podaljšani in ostro zoženi; sprednja podaljška sta pa bila

obrnjena navzgor, in z zlatima vezicama pripeta k nogam pod kolonom. Tako oblečen se je torej sprehajal, držeč se ponosno kakor pav, svest si svoje lepe oprave.

Neka njegova sestra, ki je imela spremljati Bice namesto matere in je čakala sedé pri Ermelindi, je bila nevoljna, ker je videla, da se netjakinja pomuja sedaj s to sedaj z uno pretvezo, in da si nazadnje še daje popravljeni od svoje Laurette neki srebrni trak na glavi, češ, da se jej je pokvaril.

Neka skrivna grozna se je bila polastila deklacije, ko se je blizal čas, da bi morala priti pred Markovo obličje. Ker je vedela, da je nevoljen proti Ottorinu, se je tresla vsa, ko je mislila, da bo morala stati tam pred njim, pod njegovim ostrim pogledom. Čutila je živo potrebo, da bi jej vsaj Ottorino s svojo navzočnostjo in s svojimi besedami nekoliko osrčil. Ali njega, ki jo je bil pregovoril, naj se podá na to njej jako neljubo veselico, ni bilo od nikoder, in, kar jo je zelo vznemirjalo, on se ni bil že celi tisti dan prikazal.

Ko je bil trak popravljen, je teta vstala in podala Bici roko. Ta, ne vedé, kako bi se mogla še nadalje izgovarjati, se je napolitla z njo in z očetom. Že so bili na pragu dvorane, ko je prišel ves upehan Ottorino, kateri je s prestrašenim obrazom upil:

"Ali ste slišali? Lupa so zgrabili biriči opata sv. Ambroža, prišli so ga nenadoma po noči, ko je spal. Obsodili so ga na smrt, in jutri bo zadnji dan njegovega življenja."

Ko je Lauretta slišala, v kakem strašnem položaju je njen ljubljeni brat, je vsa prepadena od strahu koj stekla to pravit s svojim starišem. Vsi drugi so ostali tam kakor okameneli.

"Sem prosil, obetal, pretil," je nadaljeval Ottorino, "a vse zaman. Opat mora biti gotov Markovega privoljenja, sicer bi se nikakor ne bil upal položiti roke na mojega oprodo."

"Vidite, Ottorino," je dejal grof jecljaje, "sem vam pravil jaz, a niste hoteli slušati..."

Toda žena in hči ste obé h kratu posegli vmes z opazko, da ni umestno zgubljati se v prazno ja-dikovanje, ko je treba hitro skušati, ali bi se dalo na kak način pomagati.

"Zakaj ne tečete vi k Marku?" je zopet dejal grof Ottorinu, "s tem činom ste vi žaljeni; a Marko je vaš sorodnik in prijatelj..."

"Bil sem v njegovi hiši, a on me neče zaslišati."

"Kako, kako, kaj ste rekli, da vas Marko neče slišati?"

Mladi vitez, uglobljen v svojo žalost, je pozabil vse obzire in povedal celo zadevo, kakor je bila, rekši, da Marka mu ni dopuščeno videti že davno.

"Torej ste prišli v nemilost pri Viscontu?" je zaklicel Bicin oče. — "Aha, sedaj razumem, kar mi je natvezala prej Ermelinda: da ni treba pri Marku nič govoriti o določeni poroki, niti o vas, in sploh nič omenjati! — A, glejte sedaj, kake skrivnosti prihajajo na dan! Meni pa neče nikdo nič povedati! Prav, ker je tako, jaz nečem biti deležen pri tem in si umijem roke."

(Dalje prihodnjič.)

Udani prijatelj.

(Oskar Wilde.)

Stara povodna podgana je pomolila nekega jutra svojo glavo iz luknje. Svetle oble oči je imela in sive ščetinaste brke in njen život je bil kakor kos črne cedike. Male goske so plavale po ribniku kakor žolti kanarčki, in njih mati, čisto bela, z žarko rdečimi nogami, jih je učila, kako je stati z glavo navzdol.

"Nikoli vas ne sprejemo v bolj-šo družbo, če se ne navadite stati na glavi," jim je dejala. In od časa do časa jim je pokazala, kako gre najlaglje. Ampak male goske niso pazile. Tako mlade so bile, da niso umele prednosti, ki jih daje dobra družba.

"Neposlušni otroci," je vzkliknila stara povodna podgana, "vredni so, da se utope!"

"Nikakor ne," je odgovorila gos. "Vsak začetek je težak in potrpežljivosti staršev ne sme biti meja."

"Ah, roditeljskih čuvstev ne poznam," je dejala povodna podgana, "rodbinski človek nisem. Omožena nisem bila nikoli in tudi veselja nimam za to. Ljubez-zen je po svoje čisto čedna reč, ampak, prijateljstvo je vse kaj višjega. Na svetu ne poznam nič zlahtnejšega in redkejšega od udanega prijateljstva."

"A kako, povejte mi, si predstavljate dolžnosti prijateljstva?" je vprašala zelena konopljenka, ki je sedela na bližnji vrbi in poslušala ta razgovor.

"To bi tudi jaz rada vedela," je dejala gos. In plavala je do konce ribnika in se postavila na glavo, da dá otrokom dober zgled. "Kakšno nespametno vprašanje!" je vzkliknila povodna podgana. "Od svojega udanega prijatelja zahtevam, da mi je udan, to je pač naravno."

"A kako mu vračate udanost," je dejala ptica, se vzbela na srebrno vejico in fofotala s svojimi krileci.

"Ne razumem vas!" je odgovorila povodna podgana.

"Dajte, da vam povem o tem malo zgodbo," je dejala konopljenka.

"Ali se zgodba mene tiče," je vprašala povodna podgana, "potem rada poslušam, zakaj pozivja mi je močno pri srečju."

"Lahko jo vzamete tudi nase," je dejala konopljenka. Zletela je navzdol, spustila se na breg in pripovedovala zgodbo o udanem prijatelju.

"Enkrat je živel," je začela konopljenka, "imeniten fant, Ivanek po imenu."

"Ali je bil znamenit človek?" je vprašala povodna podgana.

"Ne," je odgovorila konopljenka. "Zdi se mi, da ni bil posebno znamenit, izvzemši njegovo dobro srce in okroglo, zabavno, veselo obličje. Živel je sam zase v svoji bajti in ves dan je delal na svojem vrtu. V vsej okolici ni bilo lepšega vrta. Nageljni so rasli v njem in levkoje in plešee in Marijini lasci. Rdeče rože so cvetele v njem in lilasti žafran in zlate, škrlatne in bele vijolice; zvončki in kreša, majaronček in timijan, trobentice in lilije in narcisi so poganjali in cveteli po vrsti, kakor so veleli meseci, in cvetlica je nadomestila cvetlico, in zmerom so bile tam lepe reči za oko in prijetne vonjave."

Ivanek je imel celo kopo prijateljev, ampak najljubnejši je bil debeli mlinar Andrej. Bogati mlinar je bil Ivaneku tako udan,

da ni mogel nikoli mimo vrta, re da bi se bil vzpel čez ograjo in si natrgal velik šopek ali pa pest dehteeh zelišč, ali pa si napolnil žepa s slivami ali češnjami, kadar je sadje zorelo.

Resničnim prijateljem mora biti vse skupno, je govoril mlinar. In mali Ivanek se je nasmehnil in pokimal z glavo, pa je bil ponosen, da ima prijatelja tako plemenitih misli.

Seveda so se časih sosedje zelo čudili, da bogati mlinar ni nikoli obdaril Ivaneka, dasi je imel v mlinu na stotine vreč moke in šest krav in celo čredo ovac; ampak Ivanek se ni menil za take reči in nič mu ni delalo večjega veselja, kakor da je poslušal mlinarja, ko je pripovedoval čudezne reči o nesebičnosti resničnega prijateljstva.

Tako je delal mali Ivanek na svojem vrtu. Pomladi, poleti in jeseni je bil presrečen, ampak ko se je oglasila zima, pa ni bilo ne sadja, ne cvetja za na trg, je trpel glad, in je moral pogosto v postelj brez grizljaja, če odštejemo nekaj suhih hrušk in trdih orehov. Vrhu tega je bil pozimi vedno čisto sam, zakaj mlinar ga ni obiskal nikoli.

Ne kaže mi obiskovati Ivaneka sedaj v snegu, je govoril mlinar svoji ženi. Če imajo ljudje skrbi,

ne najboljše, da jih pustiš same in da jih ne motiš z obiski. Tako je moje naziranje o prijateljstvu in mislim, da imam prav. Raje počakam pomladi in potem ga obiščem, pa mi bo lahko dal veliko košaro trobentic, sebi na veliko veselje.

Zmerom misliš na druge, je odgovorila mlinarjeva žena, ki je sedela v naslovečju poleg ognjišča; le na druge. Z užitkom poslušala človek tvoje besede o prijateljstvu. Uverjena sem, da župnik ne zna tako lepih besedi, četudi stanuje v trinadstropni hiši in ima zlat prstan na mezinu.

Pa povabimo Ivaneka k nam na dom, se je oglasil najmlajši sin mlinarjev. Če je ubogi Ivanek v bedi, mu odstopim polovico svoje juhe in mu pokažem svoje bele kunce.

(Dalje prihodnjič.)

1913! SVETOVALEC 1913!

Vse, kar morate vedeti o paketni pošti, poštini hranilnicah! — Kako postanem državljan. Naj-novejša slovenska izdaja (1913) z novimi zakonitimi odredbami. Vse v eni lični priročni knjižici. Koristno za vsakogar. Unjski tisk. Cena samo 25c. — Naroči se samo pri Bert P. Lakner, 1595 3rd ave., New York, N. Y.

Vaše kri rabi

popolno izčiščenje v tem času leta. V tem času leta se morajo pregnati iz nje vse nečistosti, s katerimi je obložena. V ta namen vzemite

Severov Kričistilec

(Severa's Blood Purifier)

kateri bo izčistil vašo kri ter s tem pregnal grde in srbeče opahke ki se nahajajo v tem času leta.

Cena \$1.00.

Kadar kupujete zdravila, vprašajte lekarnarja za Severova. Ako jih nima vaš lernar v zalogi, naročite jih od nas.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA

Prekinjeno delo.

Naše vsakdanje življenje bi moralo biti tako urejeno, da bi ostali čvrsti in da bi mogli v polni meri uporabiti svoj čas in svoje zmoglosti. To bi učinkovalo na nas, da bi bili zdravi in močni. Noben naših organov ne sme prekiniti svojega dela v škodo celega telesa.

Pa tudi največja skrb včasih ne more preprečiti, da se delovanje kakega organa zmanjša ali da se sploh ne prekine. Dogaja se, da noče želodec sprejemati hrane ali vsaj toliko ne, kot jo potrebuje telo. Včasih prenehajo jetra ali kak drugi organ z delovanjem in posledica je, da človek postane zaprt. V takih slučajih, ko so oboleli prebavni organi, je najboljše sredstvo

To vino Vam očisti celi sistem, brez bolečin in drugih nepravil. Ojači Vam tudi prebavne organe in s tem celo telo.

USTVARI DOBER TEK,
POSPEŠI IZLOČITVE IN
OLAJŠA ZAPRTNICO,
NOTRANJE BOLESTI IN KRČE,
GLAVOBOL, ZLATENICO,
KOLCANJE IN BLJUWANJE.

Vspešno je pri vseh takih boleznih, pri kojih trpi želodec in pri kojih opazimo zmanjšanje teka, zaprtnico in slabost. Priporočamo jo pri nervoznosti, povzročeni po neprebavi in pri nerednem perilu, povzročeni po kronični zaprtnici.

V LEKARNAH

JOS. TRINER,

UVAŽALEC IN IZVAŽALEC.

1333.39 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Kenilworth.

Roman. Spisal Walter Scot. Poslovenil J. Z.

Tresiljan in duhoven sta pro- sila izmučenega starčka, da naj leže k počitku, dokler ju ni ubo- gal. Tresiljan je obstal ob nje- govem ležišču, da je zaspal. Potem je poiskal duhovna, da se z njm posvetuje, kaj naj stori v takih okolščinah.

Mojstra Mumblazena je bilo nemožne izključiti od posvetova- nja. Upala sta, da jima pomaga s svojo bistroumnostjo.

Sir Hugh je ljubil starega fanta radi njegovega znanja, dasiravno se je omejevalo njegovo znanje le na grle in rodbinodslovje, kate- rega je solil z drobtinami iz sve- toвне zgodovine na tak način, da je bilo vitezu všeč.

Prijalo mu je, da je imel ob svoji strani prijatelja, na kate- rega se je lahko zanesel, ako ga je zapuščal njegov spomin, kar se je večkrat zgodilo, posebno če je šlo za letne številke, katere je znal mojster Mumblazen vselej skromno vplesti vmes.

— Mojster Edmund, slabe čase smo imeli s starim vitezem, — je pričel duhoven. — Odkar sem za- pustil svojo čredo, še nisem toliko trpel, dasiravno sem bil prisiljen zapustiti jo rimskim volkovom.

— To je bilo v tretjem letu vlade Marije, — je pripomnil moj- ster Mumblazen.

— V imenu Boga, vas prosim, — je nadaljeval duhoven — po- vejte, ako ste odkrili bivališče de- kleta, ki je bila krona veselja v tej hiši, dokler je bivalu tu, zdaj pa krona nesreče.

— Našel sem jo, — je odgovo- ril Tresiljan. — Ali poznate Kum- norski dvorec v bližini Oksforda?

— Seveda, — je odgovoril du- hoven. — Nekoč sem bil abing- donski menih.

— Videl sem vaš grb nad ognji- ščem . . . križ med štirimi lastov- kami, — je pripomnil mojster Mumblazen.

— Tam živi nesrečno dekle v družbi lopova Varneja, — je na- daljeval Tresiljan. — Nesrečne slučaj je zabil, da nisem kri- vica, ki jo je storil, opral v nje- govi krvi.

— Hvaljen bodi Bog, da tvoja roka ni zakrivila takega zločina, — je povdaril duhoven. — Mašče- vanje je moje, je rekel gospod . . . Boljše bi bilo, da se jo osvobodim iz mreže tega lopova.

— Za tako delo potrebujem vaše pomoči, prijatelji, — je re- kel Tresiljan. — Odločil sem se, da zatožim zavržena pred pred- stolom zapeljivosti, nezvestobe in prestopka vseh zakonov gosto- ljubnosti. Kraljica naj to sliši, če tudi bo grof Leicesterski, pokro- vitelj tega lopova, stal ob njeni strani.

— Kraljica je dala svojim pod- ložnikom dober zgled vzdržnosti, — je začel duhoven, — izdaja- skega roparja deklet bo gotovo doletela zaslužena kazen. Ali ne bi boljše, da bi se direktno obrnil do grofa Leicesterstega, da bi kaz- noval svojega služabnika. Ako usliši tvojo prošnjo, tedaj se ogneš nevarnosti, da si napraviš mogočnega sovražnika. Ako boš pa njegovega konjarja takoj za- tožil pri najvišji instanci, kralji- ci, bo postal gotovo tvoj sovra- žnik.

— Moja duša nasprotuje tvoje- mu nasvetu, — je vzkliznil Tre- siljan. — Meni se dozdeva nemo- goče, da bi zadevo mojega veliko- dušnega pokrovitelja . . . nesrečne Ami, komu družemu predložil, kakor moj pravomočni kraljici. Ti boš rekel, da je Leicester ple- menit . . . Mogoče? . . . Ali on je le podložnik, kakor sem jaz. Nje- mu se ne bom pritožil, ako vem, da se lahko pritožim še pri moč- nejšem. Vendar bom preudaril o tem, kar si mi povedal. Vsekakor morata vplivati na sira Hugh, da mi izroči pravomoč, ker bom moral govoriti v njegovem imenu in ne v mojem. Ker se je tako spremenila, da vidi v lahkoživem dvorjanu svojega vodnika, tedaj naj vsaj doseže pravico, ki je gre.

— Boljše bi bilo, da človek umrje, — je segel vmes Mumblaz- en živo, — kakor da bi se grb Robsartov združil z grbom tega pagana.

— Ako hočete rešiti dober glas tega nesrečnega in mladega bitja tedaj ponavljam, da je potrebno, da se v prvi vrsti obrnete do gro-

fa Leisesterskega. On vlada tako absolutno v svoji družini, kakor kraljica v kraljevini. Ako bo re- kel Varneju, da naj spolni svojo dolžnost, ga bo gotovo vbojal.

— Dobro ste povedali, — je vzkliznil Tresiljan. — Hvaležn sem vam, da ste me opozorili na to točko, ki sem jo v naglici pregled- al. Nikdar nisem mislil na to, da bom kedaj prosil Leicesterja za kakšno milost. Ali pokleknil bi pred ponosnim grofom, ako vem, da bi s tem nečastno senco od- stranil od nesrečnega dekleta . . . Mi li hočete pomagati, da mi sir Hugh Robsart podeli potrebno pravomoč.

Duhoven in grboslovec sta pri- trdila, da mu bode ta pomagala.

— Vi bodele morali povdariti, kako gostoljubno je naš prijatelj in pokrovitelj sprejel tega izdajal- ca, ki mu je zapeljal njegovo hčer.

— V začetku, — je pripomnil duhoven, — ni rada občevala z njim. V zadnjem času sta pa imela večkrat skupne sestanke.

— Sedela sta v sobi in spreha- jala se po vrtu, — je pridjal Mumblazen.

(Dalje prihodnjič).

Odlomki iz zgodovine Zdr. držav.

Angleške ladje so piule ob obrežju do reke St. John. Daniel je svojimi četami zasedel mesto St. Augustine. Ali Španci so se z majhnimi izgubami umaknili v trnjava, ki je bila trd oreh za oblegalec. Očividno je bilo, da brez topov ne bodo vzeli trdnja- ve. Polkovnik Daniel se je z ladjo odpeljal v Jamaica, da preskrbi topove za obleganje. Ali še pred- no se je vrnil, so priplule španke ladje v reko St. John in governor Moore je bil blokiran. Po naravi ni bil hraber človek in zapustil je ladje z moštvom ter se po subem umaknil v Carolino. Daniel se je vrnil s topovi iz Jamaica. Vendar je pa še o pravem času opazil sovražno silo in ušel. Governorjev beg je provzročil vsepovsod ne- jevoljo. Očitno so mu, da je stra- hotopee in grozili, da ga bodo po- stavili pred vojni sod. Posledice vojne so bili dolgovi in papirnati denar. Da se pokrijejo vojni stro- ški, je bila zbornica prisiljena izdati dolžnice za šest sto funtov šterlingov.

Governor Moore je hotel pridobi- ti svoj ugled s tem, da je napad- el južno zapadno od Savane na indijansko ozemlje. V decembru je zapustil naselbino s petdesetimi belokožci in tisoč prijateljskimi Indijanci. Beli ljudje niso korak- ali skozi te šume, odkar je De Soto izvršil svoj pohod. Dne 14. decembra so upadniki dospeli do utrjenega mesta Ayavalla v bli- žini St. Marka. Naskočili so me- sto in zapalili cerkev, iz katere je prišel frančiškanski menih in pro- sil milosti. Upadniki se niso ozira- li na prošnje menih. Zajeli so nad- sto jetnikov, ki so jih kasneje pro- dali v sužnost. Drugi dan je pri- šlo do bitke med Španci in Indi- janci, v kateri so bili zadnji do- dela poraženi. Pet mest so vzeli drugo za drugim in v Mehikan- skem zalivu je zaplapolala angle- ska zastava. Breza med španskimi naselbinami in francoskimi postaj- ami v Louisiani je bila pretra- gana.

V tej dobi so uzakonili angle- ško cerkev v South Carolini. Na- selnik: so se pritožili pri angleški kroni proti vsiljevanju episkopal- ske cerkve, ki je ugodila njih pri- tožbi. Zakon je bil proglašen ne- veljavnim, vseeno je pa episkopa- lizem imel največjo zaslonbo v naselbini.

Leta 1706. so napočili najbolj hudi časi za provinco. Francosko in špansko brodovje je odplulo iz Havane, da osvoji Charleston in naselbino. Ljudstvo je zagrabilo za orožje, da se postavi v bran osvot- jiteljem. Governor Johnson in polkovnik Viljem Rhett sta spodu- bajala naselnike da naj branijo mesto do zadnjega dihljeja. Ko se je v luki zasedlo sovražno bro- dovje, je bilo mesto pripravljeno za obrambo. Sovražnik je poku- sil večkrat izkreati svoje čete. Ali brambovei so vrgli napadalec na- zaj. Končno se je posrečilo fran- coski ladji izkreati osem sto mož. Brambovei so četo naskočili s tako silo, da je izgubila tri sto jetnikov in mrtvih, ostanek je pa moral bežati na ladjo. Zdaj so Francoski

in Španci so poznali, da se zama- prizadevajo, da bi osvojili mesto. Opustili so obleganje in odpluli na morje.

S pomladi leta 1715. je nastala vojna z Yamassee Indijanci. Kriv- da je bila na strani naselnikov. Indijanci so seveda v prvi vrsti napadli naselnike, ki so živeli ob meji. Posadka v Port Royalu je komaj ubežala bojni sekeri Indi- jancev in se rešila z ladjo v Charleston. Indijanci so porazili naselnike v mnogih bitkah in se približali Charleston tako blizo, da se je bilo bati, da jim pade v roke tudi stolica naselbine. Mej- tem se je posrečilo governorju Karlu Cravenu zbrati četo mili- čarjev v Colletonu, s katero se je s tako silo navalil na Indijance, da jih je pognal v beg. Zmago- valci so sledili Indijancem do reke Salkehatchie. Tu se je vršila glavna bitka, v kateri so bili In- dijanci popolnoma poraženi. Ostanke Indijancev so bežali v Florido, kjer so jih Španci sprejeli kot svoje zaveznike in prijatelje.

Leta 1719 je bila vlada v na- selbini revolucionirana. Takoj po indijanski vojni so naselniki za- htevali potom svoje zbornice več svobode in znižanje davčnega bre- mena. Ošabni plemenitaji so za- htevo odklonili. Ljudstvo je pla- čevalo visoko najemnino in davke. Zemlja je bila last monopolis- tov; vsak zakon, ki je imel kori- stiti naselnikom, je governor veti- ral. Ko je napočil dan novih volit- ev, so bili izvoljeni vsi kandida- ti ljudske stranke. Dne 21. decem- ber je bil odlični dan. Ustoličili so Jakoboa Moora kot najvišjega uradnika, katerega je izvolilo ljudstvo. Governor Johnson je prepovedal manifestacijo. Ljud- stvo se ni brigalo za prepoved. Bobni so zagrneli, in miličarji so se zbrali na trgu in še predno je noč razgrnila svoja črna krila preko narave, je padla vlada last- nikov in governor Moore je bil ustoličen v imenu kralja Jurija I. Poslali so posebnega selja v Lon- don, da predloži vladi pritožbe na- selnikov in prekličie pravomoč lastnikov.

Prihodnji governor je bil Francee Nicholson, ki je že služil kot uradnik v New Yorku, Virginiji, Marylandu in Novi Scotiji. Svojo uspešno upravo je pričel s tem, da je sklenil mir s Cherokeee in Creek Indijanci.

V letu 1729 je sedem lastnikov od osmih prodalo svoje pravice kralju Juriju. Carteret ni hotel prodati družega kakor pravico do jurisdikcije, obdržati je pa hotel svoje pravice do zemlje. Kralj je plačal za obe koloniji dva in dva- set tisoč, pet sto funtov šterlingov. Po dovršeni kupitji so bili imenovani kraljevski governorji. V naselbino se je vrnil mir, ki je trajal več kot štirideset let.

V vojni za neodvisnost Zdr. držav so se naselniki iz So. Caro- line borili v prvih vrstah.

(Dalje prihodnjič).

Podržavljene mezde.

Z velikansko pozornostjo vleče- jo kapitalisti vsega sveta na uho namero nekaterih ameriških državnih legislatur, da uvedejo državno postavlo minimalne mez- de za delavke. Že tedne strašijo te vesti po mesečnem časopis- ju. Mezda po državnem predpisu, državna tarifa za ročno delo je v resnici stvar, ki nima prostora v glavi samolastnega in samoza- dovoljnega purgarja in kapitalis- ta; z enim mahljajem razdene državo, kakor so jo zamislili in zasnovali teoretiki liberalizma, načelo proste konkurence, ki se igra s povpraševanjem in ponud- bo, uničuje in sveto, nedotakljivo privatno lastnino nevarno maje. In najhujše izgrede kapitalistič- nega izkoriščanja zajezuje ki ne pozna mere in nima meje. Zakon o minimalnih mezdah se jim zdi napis novega poglavja v družab- nem razvoju človeštva, ker pri- znava vsaj tistim, ki jih brezpo- selnost ni posadila na trdi cestni tlak, pravico do golega življenja.

In vendar zakonito urejanje mezde, smelo poseganje državne oblasti v razbeljeno razmerje med delom in kapitalom, ni tako strašno novo, kakor čudno tuje je sedanjemu kapitalističnemu svetu.

Na Nemškem so si že izza štiri- najstega veka mestne gospodske lastile pravico, da urejajo mezdo

pomočnikov in to pravico so pre- vzele od mestne gospodske z ostalo zapuščino vred nastajajoče države. Iz štirinajstega veka je ohranjena listina z odredbo prusk- ih mest in velikega mojstra nemškega viteškega reda, ki opre- deljujejo mezdo krojaških pomoč- nikov. Prof. Zwiendneck-Studen- horst omenja v svoji "Lohnpoli- tik und Lohntheorie" odredbo mesta Špire (Speyer) z l. 1342, ki ureja mezde kamnosekov, zidar-jev, tesarjev, kroveev in drugih stavbenih rokodelcev. Tudi v po- znejšem času ni postavljanje mezde nič neobičajnega; seveda so vse te odredbe določale večino- ma maksimalne mezde in so bile izdane na korist mojstrov. Iz avstrijskih dežel sta znani mezdni naredbi zl. 1711. in 1722., ki sta določali maksimalne mezde. Tej precizni protekciji delodajalev je v Avstriji napravil konec pa- tent od septembra l. 1773., ki je odpravil vse zakonite maksimal- ne mezde.

Ampak tudi zakonite minimal- ne mezde niso od danes ali od več- raj. Že l. 1674. so bile izdane v eu- riškem kantonu za svilne prejee in tkalce mezdne takse, ki naj bi omejevale nezmerno izkoriščanje v domači obrti in minimalne mezde določa tudi fabriški red z l. 1717. za tkalnice, predilnice, pletilnice in za zlatarske obrate.

Prav izdatno je posegla v mez- dno vprašanje tudi angleška drža- va. L. 1351. je v "First Statute of labourers" končala veliko mez dno gibanje z zakonito opre- delitvijo mezd v različnih obrtih. Predvsem so bile to kajpada maksimalne mezde, vendar so v drugem zakonu iz l. 1563. upelja- ne tudi minimalne mezde. Zakon z l. 1603. je odpravil kazni za delavce, ki so prekoračili maxi- malne takse, in vpeljal kazni za mojstre, ki niso plačevali mini- malne mezde.

Devetnajsti vek je razvezal gos- podarske sile z mize vse zakonite vezi industrijskega razvoja in vpeljal svobodno delovno in mez dno pogodbo. S to 'svobodno' mez dno pogodbo se je razvilo novo kapitalistično tlačanstvo, hujše od staroveškega suženjstva in neznosnejše od fevdalne robe. Socialno vprašanje, življensko vprašanje nepreglednih delavskih množic, izročeni nevdrženu pro- padu, je trkalo vse glasneje na duri in Anglija je bila prva, ki je izločila, če ne mezdnih, pa delovne pogoje iz svobodnega ci- vilnopravnega dogovora, jih od- tegnila slepemu slučaju ponudbe in povpraševanja in jih pridržala državnemu normiranju. Angliji so sledile in slede Nemčija, Av- strija, Francija in druge kulturne države, počasi in po vrsti.

Prva se je vtaknila v mez dno razmerje z uvedbo mezdnih ura- dov, ki so opravični normirati minimalne mezde, avstralska država l. 1896, pod mogočnim in plodovitim vplivom socialistične delavske stranke. Pred dvema le- toma, ko si je socialistična stran- ka izvojevala večino v obeh av- stralskih zakonodajnih zborni- cah, je bila minimalna mezda za- varovana 75,000 delavcem (od skupnega števila 79,000).

Kakor nam kaže avstralski zgled, uvedba minimalne mezde ne pomenja konca privatnega gos- podarstva, ne pomenja konca kapitalistične lastnine. In vsled tega tudi ne konca razrednemu boju! Delavstvo se v tem pogledu ne udaja nobenim iluzijam in se roga tistim socialnim fantantom, ki vidijo v državnih mezdnih uradih uresničeno socialno harmo- nijo, večni mir med kapitalom in delom. Socialistično delavstvo je pretrezno, da bi se slepilo s taki- mi fantazijami. Pač pa vidi v uvedbi minimalne mezde, v pod- državljenju mezde zarodek nove socialističke organizacije, kori- sten predvsem zategadelj, ker brez usmiljenja trga kapitalistič- ni državi lažnivo krinko z obličja.

Pri delitvi družabnega dohod- ka, pri opredelbi mezde se nujno pokaže samogoltni razredni zna- čaj kapitalistične države. Stro- kovni boji v tovarni in rudniku postanejo nemara redkejši, zato pa s tem večjo silo ožive politični boji razredov. Boj za državno oblast, za maček, ki bo rezala delavcem kruh, postane očiten boj za večji kos kruha, boj za ves kruh, kar ga izdelajo delavske roke. Tudi danes je tako, le da se še vsi prizadeji tega ne zave- dajo, ker je spoznanje težko!

POZOR! ROJAKI! POZOR!

Sledete tri pišče so pristne in importirane in izdelane iz zelice za okrepanje človega in njegovega zdravja. Te so:

Kranjski Brinjevec, Slivovic, Tropinovec, High Life Bitters, A. Horvalovo Grenko Vino, katere prodaja A. HORWAT, JOLIET, ILL.

Pozor! Gostilničarji! Pozor!

Shranite moj naslov in pišite po cenik, ker bo v Vašo korist! Ako k naročilom priložite denar, Vam dam več popusta, kakor jaz zpravim, kedar prodajam in kolektam, ker si prihranim zamudo časa, vožnje in potne troške. Dobiček je torej Vaš!

Moja tvrdka je prva in edina slovenska samostojna tvrdka, ki im- portira žganje direktno iz Kranjske. Prodajam tudi ceneje, ker nimam stroškov z dragimi agenti.

A. HORWAT, 600 N. CHICAGO ST., JOLIET, ILL.

SLOVENSKO - HRVAŠKI STAROKRAJSK ODVETNIK, (ADVOKAT)

DR. PERO PERIĆ

office Room 1503-4 City Hall Square B'l'd'g 139 N. Clark Street, Chicago, Ill.

Odvetniška pisarna za vse avstro-ogrsko in ameriške pravne posle zastop- na na vseh sodiščih. Tirja delavske poškode v slučaju nezgode in smrti. Prevzema vse odvetniške-sodnijske posle za stari kraj. Kdor želi o moji pisarni podatkov, naj se popraša pri Mr. Martinu Potokarju. -- -- -- Pišite v slovenskem jeziku.

EMIL BACHMAN, 1719 So. Center Ave., Chicago, Ill.

Največja slovenska trgovca za KA- STAVE, BEGALJE, ZNAKE, KAPE, PEČATE itd. v Ameriki.

Isdeluje zlato snake za vsa sloven- ska, hrvaška, čenka, slovaška in srbs- ka društva v Ameriki.

Pišite po naš veliki cenik ki je ti- skan v vseh slovenskih jezikih in ka- teremu so priložena zahvalna pisma od pomasnih društev.

Lastnik je rodom Čeh, piše slovenski in hrvaški in je član S. N. P. J., odkar so je ustanovila.

Kupujte pri nas umetne nože in roke iz kavčuka, hrbi- ne nože. Opravo za mrtvoudne ljudi, najnovejše podpornice za ravno dlice. Pasove za kite, životne obrabnice, elastične nogavice in vse ortopedične potrebitine, botniško orodje in operacijske potrebitine. Popravljamo vse v to stroko potrebne stvari. Za dame postrežba dam

American Artificial Limb Co. 1623 Blue Island Avenue, Chicago, Illinois.

Tel. Canal 3879. Odprto od 8. zjut. do 8. zvečer. Pišite po cenik!

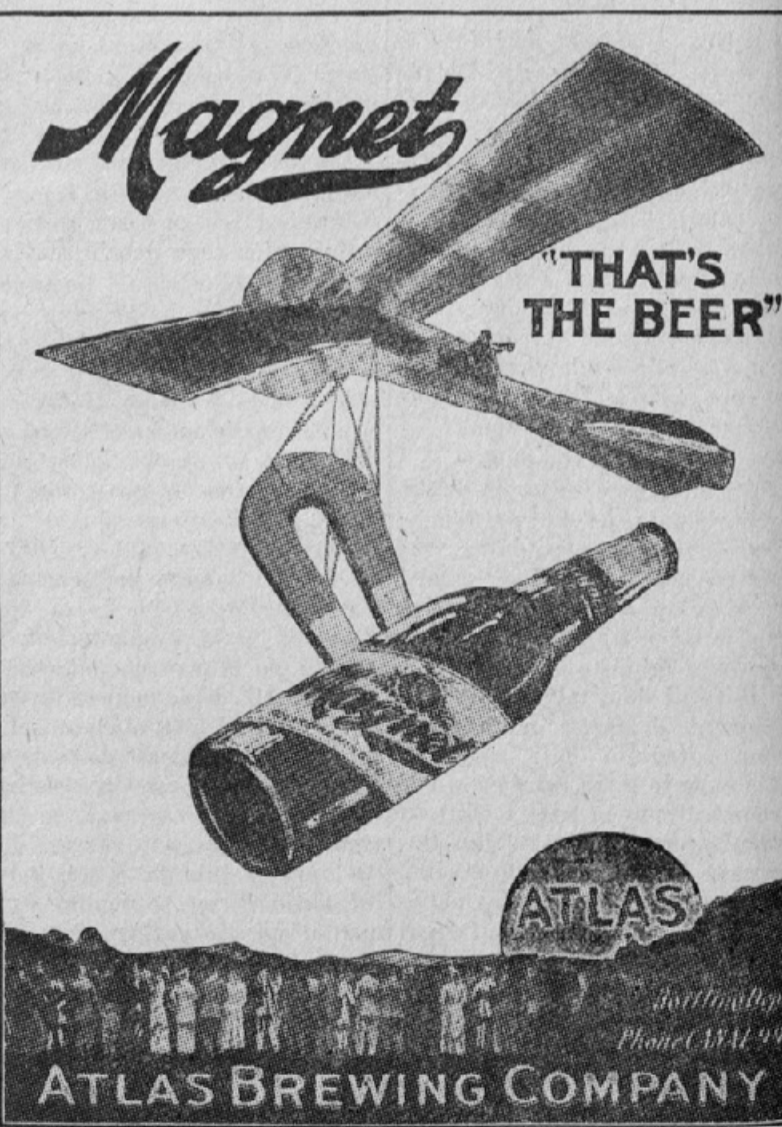

Najbolši izdelek iz Pacifika.

Naši vinogradi so v Sonoma, Cal. Komor se izdeluje Fran- vozki šempanec, različna dobra vina, likerje in žganje po nizki ceni je dobiti pri trgovini na debelo.

F. KORBEL BROS.

INKORPORARINI V CHICAGO, ILL. 1621-1623 W. 12th Street, Chicago, Ill. Telefon Canal 110. Jan J. Fuček, manager. Pišite v slovenskem.

Pravo česko pivo iz žateckega hmelja.

Naročite si en zaboj pri nas. Gotovi smo, da Vam bode ugajal.

Tel. Canal 991. J. F. ROUŠAR, ravnatelj.

Osveta.

Spisal Jože Zavertnik.

Danville je majhno rudarsko selo v zapadni Virginiji. Na ploskovno vzravnanim ozemlju, s ka terega je že zdavnej izginila vsa-ka zelena bilka, stoje lesene ru-darske kočee v nekakšnem prisil-jenem redu, v katere imata prost vstop dež in veter. Koče so podob-ne druga drugi; z njih so sneženi viharji že zdavnej izmili znake prvotne barve. Stene so umazane, za kajene in oprasene. Najboljši strokovnjak ne more določiti, če je bila prvotna barva siva, zelena ali rujava. Vse barve se izliva-jo v temno, umazano sivo plast, ki učinkuje melanholično na člove-ka, ki je prvič v rudarskem selu.

Prostor med kočami je posut s finim in črnim premogovim pra-hom. Na njem leže prazne kositra-ste škatle za konzervirana živila, steklevina, ostanki čevljev in ga-loš, čunje in kosti. Prostor je po-doben smetišču, na katerem mesto srednje velikosti odklada svoje odpadke. Tu se iragjo navadno otroci vdružiti psom, ako ne sedé v veliki leseni bajti na vzhodni strani štirikota, kjer dobivajo svo-jo pičlo šolsko izobrazbo, ali če jih vreme ne prisili, da ostanejo doma.

Na vseh straneh se dvigajo pri-jazni griči, ki s svojim košatim drevjem dajejo tej sliki človeške bede, gorja in trpljenja nekak ro-mantičen odsev. Od zapada proti jugu žlobudra in šumi potok z ru-javo in umazano vodo, ob kate-rem se vije železniška proga za prevoz premoga: edina zveza med selom in zunanjim svetom.

Danville, vsa okolica in griči na milje v okrožju so lastnina "Dol-lar Coal" družbe. Nihče ne more tukaj kupiti pedi zemlje, da bi se-zidal svoj dom, ali pa postavil po-slopje za trgovino. Družba ima svojo prodajalno, v kateri plaču-jejo rudarji za slabo in sprideno blago oduružene cene. Njeni pri-vatni policaji zavrnejo vsakega far-marja in krošnjarja, ki je nam-enjen v selo, da bi svoje blago prodal rudarjem. Ob edini cesti, ki vodi v selo, se blišči na umaza-ni deski precej razločno: "Pri-vatna cesta."

Družba lastuje vse: zemljišče, železnico, vodo, hiše, šolo, rudni-ke, kakor tudi moč in duše ru-darjev, ki tvorijo pravo mešanico vseh narodov. Gorje rudarju, ki bi se drznil o strokovni organizaci-ji spregovoriti besedico. Takoj je na cesti.

Ura je bila deset, ko je Brod-nikov Janez odložil lopato iz rok, da se malo odpočije. Bil je še fant in delal kake tri mesece v Dan-villu.

"Hudič naj vzame tako delo. Človek dela kot norec, ne zasluži pa nič", se je hudoval Janez in brisal znoj po obrazu. "Le čakaj-te" je po kratkem molku zopet nadaljeval, "kmalu bo tudi ta rudnik in vsi drugi v tem kraju organizirani."

Po tem samogovoru je dvignil roko, kakor da bi hotel zažugati premogovniškemu baronom, pa jo je pustil zopet pasti. Nad seboj je zaslišal glas, ki je poznan le izur-jenemu rudarju. Bilo je nekakšno suštenje, kakor da bi se pomikale zemeljske plasti in skalovje, da objamejo človeka in stisnejo . . . Nastal je trenotek, v katerem ni-ma človek časa, da bi premišlje-val, kaj naj stori. Janez je zagra-bil za svetilko, ki je bila zapičena v steno in odskočil nazaj. Pri tem je spodrsnil in padel vznak. Sve-tilka je v velikem loku odletela iz njegove roke in ugasnila. Pred njim je zagrmelo, kakor da bi se zrušila na slab temelj zidana stav-ba . . .

Ko je vstal, se je prepričal, da je nepoškodovan. Kroginkrog ga je obdajala gosta tema. Plaziti se je začel po kolenih in iskati sve-tilke. Po brezuspešnem iskanju se je odločil, da gre proti izhodu. Plazil se je previdno, da ne udari kam z glavo, ali ne spodtakne na kosih premoga. Bil je nekako sre-dji pota, ko mu udari znan glas na uho. Bilo je polglasno šepetanje. Oditil je hotel naprej, kar je čul svoje ime. Ustavil se je znova in pričel se je plaziti po vseh štirih previdno naprej, do bližnjega o-vinka, od koder so prihajali gla-sovi. Ob vogalu je obstal in pre-vidno pomolil glavo izza stene. V polsvitu rudarske svetilke je spoz-nal surov obraz rudniškega de-

lovodja in lisičje poteze Franceta Darlinga, pri katerem je bil na hrani in stanovanju, odkar je prišel iz Danville.

"John Brodnik je tudi med puntarji, ki ščuvajo naše rudarje, da bi se organizirali v uniji? Je čul razločno debeli glas delovod-ja."

"Ej seveda. Najbolj nevarni hujskač je med vsemi, kar jih ima mo tukaj," je sladko odgovorjal Darling. "Ko sem zadajč ostal nalašč doma, sem odprl njegov kovček in našel v njem tiste leta-ke, ki so bili pred štirinajstimi dnevi nabiti krog vseh rudnikov v našem premogovniškem okraju. Dobil sem tudi imenik vseh zapu-tnikov in tistih nezadovoljnejev, ki so se že pridružili uniji."

"Ali veste za imena nezadovolj-nejev?" je hitro vprašal delovod-ja.

"Hm, ako vem", je pričel Dar-ling malomarno.

"Torej vam družba plačuje za-man vsaki mesec še posebej dvaj-set dolarjev in zastoj sem vam odkazal najboljši prostor v rud-niku, je segel vmes delovodja.

"Ah, zastoj", je rekel Dar-ling zaničljivo in nadaljeval loka-vo: "Hotel sem reči, da nisem ta-ko neumen, da bi se učil preko tri sto imen na pamet. Zvršil sem vse enostavnejše. Imena sem prepisal, potem pa zopet vse nazaj vtaknil v kovček, da se Johnu niti ne san-ja, da sem izvolhal njegove pun-tarske skrivnosti."

"Tako, tako", je po kratkem molku pritrjeval delovodja. "Kje pa imate imena?"

"Ej, tukaj le", je odgovoril Darling in izvlekel iz žepa zavitek papirja, po katerem je delo-vodja željno iztegnil svojo roko.

V duši Janeza je kipel. Najraj-še bi bil planil med njiju in ju pobil s nestjo na tla. "Izdajalec - vohun", se je počasi in tiho iz-vilo iz njegovih prsi. Hotel se je splaziti počasi nazaj, da bi ne o-pazila, da je prisluškoval. Pri tem je pa stopil na košček premoga in zaškripalo je pod njegovimi nogami.

"Kdo je?" je vprašal delovod-ja in malo dvignil svetilko.

"Jaz", je odgovoril Janez in stopil pogumno naprej, kakor da bi še le prihajal od svojega pro-stora. "Udri se je strop in ugasnila je svetilka, pa moram v vohodu, da jo prižgem. Na mojem prostoru je preveč plina . . . Tudi ne smem tam odpreti varnostne svetilke in prizgati jo z nova. Tudi tukaj je plin. Le poglejte svojo svetilko, kako gori."

"Ej, seveda, seveda", se je o gla sil delovodja. "Poznamo to. Naj-ranje bi sedeli, nič delati in vlekli mastno plačo. Vi greste lahko iz rudnika, jutri pa pridite po denar in orodje. Takih lenuhov sploh ne potrebujemo, kakor ste vi."

Janez je imel oster odgovor na jeziku, najraje bi jima bil zalu-čal v obraz, da ve, zakaj ga ime-nuje lenuha. Ali pamet mu je ve-levala, da naj molči. Stisnil je pe-sti in šel mimo njiju mirno, ka-kor da bi se ne zgodilo nič.

Solnce je stalo že visoko na ne-bu, ko je Janez prišel iz rudnika, in oblivalo s svojimi žarki liste na drevju, da so bliščali v svitlo ze-leni barvi. Ptice so žvrgolele svo-je pesem v grmovju ob cesti, ki se je v kratkem ovinku izgubljala v daljavi.

Janez je zamišljeno stopal po prašni cesti proti domu. Po glavi so mu rojile razne misli: načrt je pobihal načrt. Gluh je bil za ptič-je petje in slep za naravno lepoto. Njemu je prihajala vedno ena in ista vprašajoča misel: "Kako naj se masčuje nad vohunom, ki je spravil vse organizatorično delo v nevarnost?" Zaman se je Janez skušal otresti te misli. Vedno se je vračala silnejše in hitreje, kedaj je hotel misliti na nekaj drugega, bolj prijetnega, dokler ni objela njegove duše in srca.

Zavil je na most, ki je vodil preko majhnega potoka, ki se je kakor srebrni pas zvijal med ob-raščeniimi holmi in griči. Ob ne-urju se je potok spremenil v de-ročo reko, ki ni prizanašala mo-stovom . . . ni poznala zadržkov v svoji strugi. Na mostu se je vstavil in zrl v potok. Hotel je zbrati svoje misli in še enkrat preudariti trezno, kaj naj stori. "Še danes zvečer razkinkam tega lopova. Izdajalec, vohun mu bodo klicali v obraz. Pljuvali bo-jo nanj. Tako se masčujem nad tem sladkobesednejem", je rojilo po njegovih možganih. Obrnil se

je proti rudniku in žugajoče dvig nil roko . . .

Zablestelo je pred njegovimi očmi. Visok plamen je švignil iz zemlje proti nebu. Zagrmelo je da se je stršelo ozračje in puh ga je vrgel skoraj na tla.

"Razstrelba! . . . Tovariši so v nevarnosti", je prišlo glasno in bolešno iz njegovih ust in tekkel je, kolikor so ga nesle noge, zo-pet proti rudniku. Pozabljeni so bili maščevalni načrti. V svoji du-ši je videl strašno obžgane svoje tovariše, ki se v smrtnih mukah zvijajo v hodnikih, po katerih se raztezajo smrtonosni plini, da umore vse, kar je živega v rud-niku.

Tanek črn dim je prihajal iz rudnika, ko je dospel do vhoda. Na licu nesreče so prihтели rudni-ški uradniki iz pisarne in prineli s seboj primitivne rešilne pri-prave. "Ali kdo naj gre v rudnik, v peklenko žrelo", so povprašali uradniki drug drugega.

"Jaz", se je oglasil Janez in vzel dve odeji ter odšel proti dvi-galu. "Pazite na znamenja", so bile njegove zadnje besede, pre-den jim je dvigalo izginilo v glo-bočini izpred oči.

Nastali so mukotrpni trenotki. Vsaka sekunda se je dozdevala čakajočim uradnikom večnost. Nakrat je zapel zvonec, dvigalo je švignilo iz brezdna navzgor in iz njega je stopil Janez s člove-ko na rami in ga povil v odejo. Hitro so mu priskačeli uradniki na pomoč, da ga osvobodijo bre-mena. Ko so odvezli odejo, se je prikazal močno opaljen obraz rud-niškega delovodja. Janez ni dolgo pomisljal, da je rešil svojega sov-ražnika, marveč je zopet izginil v rudniškem brezdnu. Zvonec je ta-koj naznanil, da se je rešitev po-srečila in Janez je zopet eno žrtev iztrgal iz smrtnega objema. Ko je Janez odložil pred uradniki, ki so ga pozdravili z vzbudjajočimi kli-eci, svoje breme, so se prikazala lokave poteze Darlinga. Nerao se je Janez vrnil k dvigalu in izginil je tretjič v globočini . . . Ni se vr-nil več. Smrtonosni plini so ga kaznovali, ker jim je iztrgal dve žrtvi.

Prihodnja nedelja je bila odlo-čena za pokop žrtev strašne rud-niške nesreče. V dobro opremljeni sobi je ležal rudniški delovodja na postelji. Poleg njega je sedela njegova soproga Annie. Bolnik je trpel strašne bolečine. Včas se mu je izvil bolesten vzdihljaj iz njegovih prsi, ki je oznanjeval njegovo bol. Nakrat je pa bolnik uprl oči v svojo soprogo in jo vprašal s tihim glasom: "Kedaj jih bodo pokopali?"

"Popoldne", je odgovorila nje-gova žena . . . "Joe", ne govori, ker je zdravnik prepovedal naj-manjše razburjenje."

"Tako, tako . . . Vrzi ta le za-vitek papirja v ogenj, Annie", je počasi rekel delovodja in pokazal s prstom na mizo . . . Potem pa nesi šopek svežjih cvetlic na krsto Johna Brodnika. Bil je dober, do-ber dečko . . . pa puntar", in ro-ka, ki je bila na pol stegnjena, je omahnila na odejo.

Žena je odšla z zavitkom papir-ja v kuhinjo, v sobi je pa nastala tihota . . .

Razne vesti.

— Avstrijski državni dolg. — Avstrijski državni dolg je od leta 1862 pa do 1912 narasel je pobihal načrt. Gluh je bil za ptič-je petje in slep za naravno lepoto. Njemu je prihajala vedno ena in ista vprašajoča misel: "Kako naj se masčuje nad vohunom, ki je spravil vse organizatorično delo v nevarnost?" Zaman se je Janez skušal otresti te misli. Vedno se je vračala silnejše in hitreje, kedaj je hotel misliti na nekaj drugega, bolj prijetnega, dokler ni objela njegove duše in srca.

Zavil je na most, ki je vodil preko majhnega potoka, ki se je kakor srebrni pas zvijal med ob-raščeniimi holmi in griči. Ob ne-urju se je potok spremenil v de-ročo reko, ki ni prizanašala mo-stovom . . . ni poznala zadržkov v svoji strugi. Na mostu se je vstavil in zrl v potok. Hotel je zbrati svoje misli in še enkrat preudariti trezno, kaj naj stori. "Še danes zvečer razkinkam tega lopova. Izdajalec, vohun mu bodo klicali v obraz. Pljuvali bo-jo nanj. Tako se masčujem nad tem sladkobesednejem", je rojilo po njegovih možganih. Obrnil se

— Žuželke, ki pojo. — Zadnja številka časopisa "Die Bildung" je prinesla jako zanimivo notico. Znani raziskovalec žuželk, J. II. Fabre, je našel na potovanju po Japonskem, da Japonci goje ne-ko vrsto kobilice, ki jih imajo ravo tako radi, kakor pri nas ka-narčke. Te živalice so prav drage ter trgujejo z njimi prav živahno. Goje jih kot sviloprejke. Zbirajo jih v jeseni po poljih in jih zapirajo v steklene posode. Babica v posodi kmalu pogine. Jajčeca imajo vedno pod 70 stopinj to-plate, v mesecu marecu se izležejo mladiči. Od mladičev ohranijo samo moške, kajti babice ne po-jo. Res je sicer, da poginejo te živalice po štirih do petih tednih, a Japonci jih goji vseeno, ker mu napravljajo tako prijeno za-bavo. Na kakšen način proizva-jaajo te živalice svoje petje, še ni znano.

— Kako daleč poleti lastovica. Angleški časopis "British Birds" je razdelil tekem zadnjih dveh let nad 32.000 majhnih obročkov, katere naj čitatelji pritrđijo ti-čem na noge. Dne 23. decembra 1912 je ujel nekdo v Natalu na Farni Rovdeyand lastavico, ki je imela na nogi tak obroček. Tam je bilo zabelježeno, da je bil pri-pet tej lastovici obroček dne 6. maja 1911 od gospoda Masefiel-da v Roschillu v Srednji Angleš-ki. Tam je imela ta lastovica svo-je gnezdo. Iz tega slučaja se je konstatiralo, da je šla lastovica, vzrasla v Evropi, prezimovat v Južno Afriko, torej čez Evropo in po dolgem čez Afriko v južni del. Dosedaj se tako dolgo poto-vanje lastovice še ni dognalo nikdar; pač se je dobilo zazna-movane lastovice v severni strani Afrike.

— Tehniki na ministrskih me-stih. V novem ministrskem kabi-netu na Norveškem je inženir Gunar Knudsen eden največjih norveških podjenikov za ladjedel-stvo in tovarnar. Bil je že več-krat član ministrstva in od leta 1908 do 1910 je bil finančni mi-nister. Sedaj je ministrski pred-sednik in minister za poljedelstvo. Minister za zunanje zadeve je Ihlen, inženir in posestnik veli-ke železnicarne. Studiral je na curiški politehnik. Pred tremi leti je bil železniški minister m je bil spreten organizator in silno delaven. Prav ti dve lastnosti sta odločili, da je bil imenovan na vodilno mesto zunanje politike in v vladnih krogih se prav resno bavijo z mislijo za preustrojitev službe v zunanjem uradu. Kdaj bo pri nas postal tehnik državni tajnik in še celo minister za zuna-njo politiko, ki jo pri nas ne iz-ročajo drugim kakor profesional-nim kapitalističnim političarjem ali pa advokatom, ki so spretni za-govorniki kapitalističnih intere-sov.

— Iz meščanskega močvirja. Iz Rima poročajo: Časopisi pri-občujejo poročilo preiskovalnega odseka o aferi zgradbe justične palače. To poročilo so prebrali v zbornici. Najbolj kompromitirani so bivši državni tajnik v ministr-stvu za javne zgradbe, Pozzi, po-slanec Brunialti, kasacejski svet-nik Mosca in drugi. Posl. Brun-jaltiju očitajo, da je kot pred-stojnik razsodišč stavbni tvrdki Boreli in Rizzardi, ko je ta ne-kega dne zahtevala pet milijonov več, dovolil popolnoma svoje-voljno tri milijone. Posebno za Moseo je poročilo naravnost uni-čujoče. Odsek je sklenil, oddati akte sodnji, da to stvar še na-dalje preiskuje in dobi še even-tuelne druge krivice med poslanci in državnimi uradniki. Odsek ob-soja tudi vse državne oblasti, ki so premalo varovala interese države. Odsekova odkritja vzbujajo največjo senzacijo. Značilno pri tem pa je, da so bili ti kom-promitirani poslanci pred časom največji nasprotniki bivšega na-učnega ministra Nasija, ko je pod njegovo upravo izginilo 200.000 lir v tuje žepce. Državni tajnik

Pozzi je fungiral v procesu Nasi kot višji državni pravdnik in je Nasija do kosti obral.

KJE JE MOJ PRIJATELJ An-ton Koprivnikar, po domače Ar-nhov, doma iz vasi Širmanski hrib v litijskem okraju? Svoj čas je bival v Coalgate, Okla. Pred do-brim letom je odšel v toplice Hot Springs, Ark. Pri meni je pustil svoj kovček, katerega bi rad po-slal za njim, pa ne vem kam, A-ko kateri rojakov ve za njegov oglas, naj mi ga sporoči. Josip Gerbek, 765 b. Coalgate, Okla.

Molitev živčevja.

Ko je bil enkrat slavni zdrav-nik dr. Dana vprašan o vzroku nevralgije, je rekel: "Nevralgija je molitven prošnja živčevja za zdravo kri." Brez zdrave krvi tr-pi celo telo, ker živi ne dobivajo dovolj hrane. Zdrava kri je po-sledica popolne prebave in prili-kovanja hrane. Če prebava ni redna, je kri pičla in vsi organi

telesni oslabe. To kaže važnost dobre prebave. Pri vsakem mo-tenju iste priporočamo Trinerje-vo ameriško zdravilno grenko vi-no. To deluje hitro na prebavila, jih izčisti, okrepi in vzpodbudi k pravilnemu delu. Priporočljivo je v boleznih želodca, jeter in droba, ker podeljuje brzo olajša-vo in krepeča žive. V lekarnah. Jos. Triner, 1333—1339 So. Ash-land ave., Chicago, Ill. Kadarkoli potrebujete mazila, rabite Tri-nerjev liniment. Je najboljši. (Advertisement.)

Prodajam

Concord vino sodček od -- \$20.
Catabla " " " " -- \$30.
Tropinovo žganje, galona . . . \$2.50

Naročilo je priložiti gotovi denar ali pošto nakaznico. Umestno je naro-čati blago sedaj, dokler so cene še zmerno nizke. Z veseloštopovanjem

A. W. EMERICH,
vinska trgovina in distilacija žganja,
vogal Holmes & St. Clair Ave., Cleveland, O.

ALI NIMATE LEPIH LAS? — LEPI LASJE SO KRAS ČLOVEKA!
Ali je koža na Vašem obrazu starikava? Pomladite jo!
V zalogi imamo veliko množino ženskih kit, v raznih umet-niških formah, razne vrste "pofs" v formi krone ali v vrsti.
Dalje imamo v zalogi najboljše vrste dišeča mazila za vzdrža-vanje lepe in mlade kože, Lotol, kožo pomlajajočo tekočino za umivanje.
Katerim izpadajo lasje, naj rabijo naša dobra sredstva za viščenje glave in proti izpadanju las.
Pišite po cenik in navodila, ki vsebujejo poduk in cene za razna dišeča mazila in druge v lasuljoko obrt spadajoče predmete. Za odgovor in pošiljatev pošljite pošto znamko za 2c. Pišite slovenski.
M. LENARD 2202 So. 40th Ave., Chicago, Ill.

OBLEKE
Najnovejšega spomladanskega in poletnega kroja za odraščene može in mladenčce
v največji izberi in najboljše kakovosti
\$7.50 do \$25.00
THE ATLAS CLOTHING CO.
Vogal Blue Island Ave. in 18. ul.
Jellneck in Mayer lastnika

B. WEIS & CO.
Destilater in uvažalec
Trgovec z vinom in žganjem na debelo
Kentucky Viskija vsake vrste. Edini prodajalec grenčice "ROOSTER"
1221 Blue Island Av., Chicago, Ill.

Najboljša Slovensko-angleška slovnica.
Prirejena za slovenski narod, s sodelovanjem več strokovnjakov, je založila Slovenic Publishing Co., 82 Cortlandt St., New York, N. Y. Cena v platnu vezani \$1.

Frank Stonich,
brat zlatarjev Jacoba in Johna Stonicha, se priporoča cenjenim rojakom širom Amerike.
Kadar potrebujete ali kupujete zlatnino n. pr. ure, verižice, prstane, broške itd., se obrnite name, ker bode te dobili blago vrste.
VSE GARANTIRANO!
V zalogi imam znake, prstane, priveske, broške raznih jednot in zvez
FRANK STONICH,
7 W. Madison St., Saving Bank Bldg., Room 605, CHICAGO, ILL.

HOME SEEKERS' EXCURSION, WAUSAUKEE, WIS.

Poseben vlak za slovenske naselnike, dne 30. maja 1913.

Na ta dan bode nad 10,000 akrov rodovitne zemlje v neposredni bližini cvetočega in prijaznega mesta Wausaukee razprodane samo Slovincem.

Kdor kupi zemljo na ta dan dobi prosto vožnjo in eno kravo za dober začetek.

Kaj je Wausaukee, kaj so farme in kak je svet? Če hočete postati samostojni, pišite še danes za pojasnila, da Vam naznamim podrobnosti in za ta dan posebno nizke cene ter tudi odhod posebnega vlaka iz Chicago v Wausaukee, Wis.

Pridružite se rojakom, ki so že napovedali svoj prihod in ne zamudite te ugodne prilike, ki Vam primore priti do samostojnosti neodvisnega življanja na lastni zemlji.

A. MANTEL, c. o. GRIMMER CO., 133 W. Washington St., Chicago, Ill.

Diplomatična zgodovina panamskega prekopa.

Že Goethe in Humboldt sta se zanimala za prekop preko panamske zemeljske ožine. Goethe je pripovedoval že takrat, da bodo to ogromno delo zvršile Zdr. države.

Na panameriškem kongresu v Panami leta 1826 je priporočil Simon Bolivar, osvoboditelj španske Amerike, da naj panamski prekop zgradijo vse ameriške države z združenimi močmi in zato naj bi bil njih izključna last. Zastopniki Zdr. držav so takrat zavzemali stališče, da mora prekop postati mednarodna lastnina. Takšno stališče so zavzemale Zdr. države do državljanske vojne, dokler niso čutili moči, da se lahko aktivno udeležijo zunanje politike.

Vsled tega niso hotele Zdr. države leta 1878 podpirati načrta inženirja Lessepsa, ki je hotel uresničiti prekop že takrat. Založen konec Lessepsovega podvzeta je obče znan. Njegov polom je bil usodepoln udarec za francosko gospodarsko politiko, ker ni hotel noben francoski kreditni zavod od tega časa finančno podpirati velika industrijska podjetja.

Leta 1894 so skušali še enkrat rešiti to podvzeto za Francijo s pomočjo Rusije. Ali pogajanja so se razbila vsled strmolavljenja francoske vlade, odstopa predsednika Kazimirja Periera in smrtni ruskega carja Aleksandra III.

Zdaj je napočil ugoden čas za Zdr. države. Z osvojitvijo otoka Porto Rico in pokroviteljstvom nad Kubo so Zdr. države dobile ključ do panamskega prekopa. V svoji poslanici dne 7. decembra 1898 je rekel predsednik McKinley, da se prekop mora graditi in ostati pod gospodstvom Zdr. držav. Proti temu je protestirala Anglija na podlagi Clayton-Bulwerjeve pogodbe, ki je bila sklenjena leta 1850, v kateri sta se obe državi zavzemali, da ne bo nobena obeh držav stremila za gospodstvom nad prekopom ali ozemljem v srednji Ameriki. Zdr. države so izjavile, da nočejo prekopa spraviti pod svojo oblast. Ko je bila Anglija v burski vojni osamljena in v zadregi, je dovolila v pogodbo Hay-Paunee dne 18. novembra 1901, po kateri ne pride prekop le pod nominalno, marveč pod direktno gospodstvo Zdr. držav. Unija je potem kupila od francoske družbe vse njene pravice za 40 milijonov dolarjev. Ko kasneje republika Kolumbija ni hotela dovoliti, da bi se gradil prekop, se je na umeten način uprizorila revolucija, da se je provinca Panama proglasila samostojni republiki. Od leta 1911 je kongres dovolil večjo vsoto za utrdbe pri prekopu in posebno armado za obrambo. Zaeno so kupile Zdr. države velika zemljišča na Galapagos otočju. Republika Ekuador sicer noče odnehati od svojih pravic na otočju. Ali najbrž se ji bo to pripetilo kakor Kolumbiji. S tem bodo Zdr. države postale absoluten gospodar nad prekopom, ki je pomembna postojanka za mednarodni trgovski promet.

RAZNO.

Osemurni delovnik v tiskarski obrti. Norveški tiskarji so izvojevali velik uspeh. Pri razpravah za državno tarifno pogodbo so zahtevali osemurni delovnik. Podjetniki so odklonili to zahtevo in pogajanja so se razbila. Delavci so hoteli pričeti s 1. aprilom stavko. Sedaj pa je posegla vmes vlada in naznanila, da bo predložila zbornice načrt zakona, s katerim bo osemurni delovnik v tiskarski obrti predpisan in da je sprejem zakonskega načrta že zagotovljen. Ker je s tem odpadlo najvažnejše sporno vprašanje, so stavko opustili in pogajanja o ostalih točkah tarifne pogodbe se nadaljujejo. Ker imajo tiskarji na Danskem že osemurni delovnik, je bil boj norveških tiskarjev precej olajšan, ker se niso mogli podjetniki izgovarjati na konkurenco danske tiskarske obrti.

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.

Oglesby, Ill. O vašem vprašanju izide v prihodnjem "Glasilu" članek. Na taka vprašanja je nemogoče odgovoriti v kratki notici ali listnici uredništva. Pozdrav!

Vsi dopisi, ki so bili prepoznani za to izdajo, izidejo prihodnjič. Pozdrav!

SPODAJ PODPISANI iščem svojega brata Tomaža Kavčiča. Pred 5. leti sva bila skupaj v Diamondville, Wyo. Ako kateri rojakov ve za njegov naslov, naj mi ga naznani. Najbolje je pa, da se sam oglasi.

Anton Kaučič, B. 95, Frontenac, Kans.

KJE JE BRAT ANTON ŠPAN? Zadnji čas je bival nekje v Seattle, Wash. Kdor ve za njegov naslov, naj mi ga sporoči, ker mu zelo hvaležen. Sporočiti mu imam zelo važno zadevo.

Jos. Dernač, Neffs, O. (Advertisement.)

SLOVENSKI FARMARJI IN VRTNARJI POZOR! V zalogi imam

KRANJSKE KOSE, kranjska in koroška klepišča.

Cene so sledeče: Kosa en dolar, klepišča (ena garnitura) en dolar, srp 35 c, kosišče 50 c, obroček za pritrnitev kose h kosišče 15 c, motika za vrtno delo 35 c, osla ali brusni kamen 25 c.

John Dolenc, Presto Pa., Bx 23.

Spodaj podpisani iščem svojega prijatelja Mihaela Gabrijelčiča, doma iz Gorenjega polja nad Anhovem pri Kanalu na Primorskem. Star je okrog 28 let, majhne rne in krepke postave. Govori slovensko in italijansko. Pred leti je bival v Johnstown City, Ill. Ako kateri rojakov ve za njegov naslov, naj mi ga naznani. Najbolje pa je, da se sam oglasi.

Louis Grebenak,

Saline Co., Wasson, Ill. (Advertisement.)

FRANCOZKA LINIJA

Samo 6 dni preko morja! Ima vse samo brze parnike: Odidejo vsaki četrtek ob 10 uri zjutraj iz pristanišča.

S. S. FRANCE S. S. LA PROVENCE (novi na štiri vijake)
S. S. LA LORRAINE in S. S. LA SAVOIE
So tudi, drugi in tretji razred modernih novih parobrodov, odidejo tudi vsako soboto ob 3 uri popoldan.
S. S. ROCHAMBEAU S. S. CHICAGO (novi na štiri vijake)
S. S. NIAGARA S. S. LA TOURAINE

MAURICE W. KOZMINSKI
Glavni zapadni zastopnik
139 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

Austro-Americana Parobrodna Družba
Direktna črta med New Yorkom in Avstro-Ogrsko.

Nizke cene.

Dobra postrežba, električna svetiljava, dobra kuhinja, vino brezplačno, kabine 3. razreda na parobrodih Kaiser Franz Josef I. in Martha Washington.

Na ladjah se govore vsi avstrijski jeziki.

Družbni parobrodni na dva vijaka: Kaiser Franz Josef I., Martha Washington, Laura, Alice, Argentina, Oceania, Polonia, Canada.

Novi parobrodni se grade. Za vsa nadaljna pojasnila se obrni na glavne zastopnike:

Phelps Bros. & Co.

2 Washington St, New York, N. Y. ali na njih pooblaščenih zastopnikih v Zjed. državah in Kanadi.

Veliki Slovensko-Angleški Tolmač, obsega slov.-angl. slovnico, razgovore, pisma in navodilo kako postati državljani poleg največjega slov.-angl. in angl. slov. slovarja. Knjiga je nujno potrebno vsim onim, ki se res želijo naučiti angleščine. Cena v platnu trdo vezana (420 strani) je \$2. ter se dobi pri V. J. Kubelka, 538 W. 145. St., New York, N. Y. (Advertisement.)

J. S. JABLONSKI

Slovenski fotograf
izdeluje vsa v fotografsko stroko spadajoča dela dobro in poceni
6122 St. Clair Avenue.
CLEVELAND OHIO

DR. ADOLF MACH

ZOBOZDRAVNIK
Uradne ure: 9 do 12 dop. 1 do 6 pop. 7.30 do 9 zvečer. Ob nedeljah po dogovoru.
2601 S. Lawndale Av. vogal 26th St. CHICAGO, ILLINOIS.

Unijske smodke najfinejše kakovosti z znakom S. N. P. J.

dvoje vrst po 5 in 10c — izdeluje po primerno nizki ceni

1.9% od stržene vsote sre v rezervni fond S. N. P. J. Pismena naročila se izvršujejo točno po C. O. D. Naročila se ne maaj kot 1000 smodk po 5c ali 500 po 10c.

Podpirajte domače in bratsko podjetje! Vprašajte za cene!

John Breskvar,
3528 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, O.

Važno uprašanje!
DO mi opravi najbeje in najceneje?
Konzularne, etarokrajске sodnijske in vojaške zadeve
Javni notar Kaker
220 1/2 Grove st Milwaukee, Wis.

Frank Sakser
Glavni urad: 82 Cortlandt St., NEW YORK, N. Y.
Podružnica: 6104 St. Clair Ave., CLEVELAND, O.
Prodaja **PAROBRODNE LISTKE** za vse prekmorske parobrodne družbe po izvornih cenah.
Pošilja **DENARJE v staro domovino** potom c. kr. poštne hranilnice na Dunaju; hitro in ceno.
Tisoče Slovencev se vedno obrača na to staro tvrdko, a nihče ne more tožiti o kaki izgubi.

Potovanje v staro domovino potom Kašparjeve Državne Banke je najceneje in najbolj varno.

Naša parobrodna poslovница je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanske črte (linije). Vozni listki, (šifkarte) po kompanijskih cenah. Menjalnica starokrajškega denarja. Kupujemo denar vseh držav sveta pozmernih cenah. Kašpar Državna Banka izplača za 5K - \$1 bres odbitka. Pošiljamo denar v vse dele sveta po jako nizkih cenah; ravnotako izdajamo drafte. Stojimo v zvezi z najbogatejšimi slovanskimi bankami v stari domovini, in pri nas ni še nobeden, kar ta banka obstoji, (23 let), zgubil še centa. Pišite po cene v slovenskem jeziku. Kašpar Državna Banka sprejema denar na hranilne vloge in plačuje 3% od vsega vložnega denarja. Banka ima \$5,318,821 premoženja. Slov. Narod. Podp. Jednota vrši svoj denarni promet s Kašpar Državno Banko.

Kaspar State Bank
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

VSAKATERI SE BOJUJE ZA NEBO CIGARETE
Vsaki prodajalec produ več **NEBO CIGARET** vsaki dan.
10 ZA 5c
P. LORILLARD CO. ESTABLISHED 1760

Farme Farme Farme
Krasne ceste, šola in cerkev blizu. Najboljša zemlja za poljedelstvo, zdrava pitna voda kot na gorejskem! V bližini tovarne, kjer se lahko dobi delo. Zelo ugojen trg za farmerske pridelke. Blizu u Chicaga in Milwaukee.
Izrabite ugodno priložnost in kupite zemljišče od nas!
Cena akru je od 14 dolarjev naprej. Eno tretjino je treba plačati takoj, za ostalo vas počakamo po pogodbi.
Vprašajte za ceno zemljišč pri nas, predno se obrnete drugam.
Pišite za podrobnosti takoj. Ne odlašajte, ker cena zemljiščem gre vedno kviško.
Česko-slovanska zemljiščna družba
3815 West 26th Street, Chicago, Ill.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE Narodna Tiskarna
2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :: :: ::

FRANK J. PETRU JAVNI NOTAR
Posojila na zemljišča in zavarovalnica
Vaincstre shrambe za denar in dragulje. Najemnina \$2.50 na leto ali 5c na teden.
443 West 18th St. blizu Laflin ulice.
Zastopnik sledečih stavbinskih in posojilnih društev.
Krajsko, Češko Hrvatsko stavbinsko in posojilno društvo.
Prvo Hrvatsko stavbinsko in posojilno društvo.
Benatky-ovo stavbinsko in posojilno društvo.
Hrad Kábi stavbinsko " " "
Unijsko stavbinsko " " "
Zemljišča in hiše na prodaj v vseh krajih mesta.
Denarna posojila proti nizkim obrestim.
Zavarovanje proti ognju pri najboljših družbah.
Ustanovljeno leta 1900

Ameriška Državna Banka
1825-1827 Blue Island Avenue vogal Loomis ulice Chicago.
VLOŽENA GLAVNICA \$1,500,000.00
JAN KAREL, PREDSEDNIK. J. F. ŠTEPINA, BLAGAJNIK.
Naše podjetje je pod nazorstvom "Clearing House" čikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi vloge poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure popoldne. Denar vložen v našo banko nosi tri procenta. Bodite uvjereni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkasno.

EDINA SLOVENSKA TVRDKA.
Zastave, regalije, znake, kape, pečate, in vse potrebščine za društva in jednote.
DELO PRVE VRSTE. CENE NIZKE.
Slovenske cenike pošiljamo zastoj.
F. Kerže Co. 2616 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois